Gipuzkoako erroten eguna
Día de los molinos de Gipuzkoa

2022ko maiatzaren 8a   8 de mayo de 2022

Aia Altzo Amezketa Antzuola Arama Asteasu
Ataun Azkoitia Azpeitia Beasain Beizama
Bergara Deba Donostia Eibar Errenteria
Eskoriatza Ezkio-Itsaso Gabiria Irun Larraul
Legazpi Mutiloa Oiartzun Oñati Ormaiztegi Tolosa
Usurbil Zaldibia Zegama Zerain Zizurkil Zumaia

antolatzailea/organiza

IHURRITA erreota sustatzeko elkartea

laguntzaileak/colaboran

Gipuzkoako Parketxeak
Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa
ACEM
STM San Telmo Museoa
Donostia San Sebastián
donostia kultura

Gipuzkoako erroten eguna 2022
Día de los molinos de Gipuzkoa 2022

Errotak gure ondare historiko, teknologiko, antropologiko eta etnografikoaren parte dira. Mende askotan zehar garrantzi handia izan dute Gipuzkoako garapen sozial, ekonomiko eta industrialean. Lurralde antolaketaren eta giza jardueraren adierazpenik esanguratsuenetako bat dira, ondare adierazgarria, gizakiak bere inguruarekin dituen harremanei buruz hitz eginten duena, eta gure kulturaren eta historiaren parte diren iraganeko bizimoduei buruz hitz egiten duena.

Gipuzkoako Erroten Egunak jendeari errotak hobeto ezagutzeko eta ondare-elementu horri lotutako alderdiak ulertzeko aukera ematea du helburu: historia eta kultura, ingurumena, teknologia, energia desberdinen erabilera eta gure gizarteak eta paisaiak izan dituzten aldaketak.

Los molinos forman parte de nuestro patrimonio histórico, tecnológico, antropológico y etnográfico. A lo largo de muchos siglos han tenido una gran importancia en el desarrollo social, económico e industrial de Gipuzkoa. Constituyen una de las expresiones más significativas de la organización del territorio y de la actividad humana, un patrimonio revelador que habla de las relaciones del ser humano con su entorno, y de las formas de vivir del pasado que forman parte de nuestra cultura y de nuestra historia.

El día de los Molinos de Gipuzkoa tiene como objetivo brindar al público la oportunidad de conocer mejor los molinos y comprender los diferentes aspectos vinculados a este elemento patrimonial: la historia y cultura, el medio ambiente, la tecnología, la utilización de energías diferentes y los cambios que han experimentado nuestra sociedad y el paisaje.

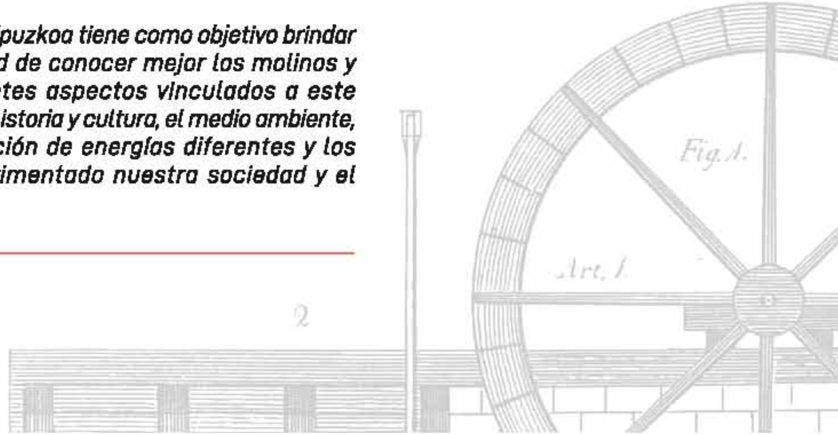

Gipuzkoako erroten eguna 2022
Día de los molinos de Gipuzkoa 2022

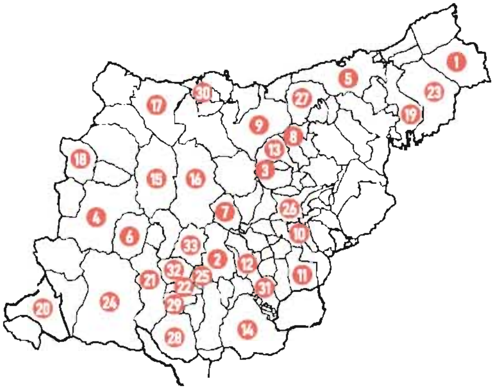

EKINTZEN EGITARAUA
PROGRAMA DE ACTIVIDADES

2022.04.29

1 - GORDAILUA. Irun
(943 55 55 20 / gordailua@gipuzkoa.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada.
17:00 cas: "Opila: harina de trigo, agua al molino".
18:15 eus: "Opila: gariak irina, irinak errota"

2022.04.29 > 2022.06.26

2 - IGARTZAKO ERROTA, Beasain
(943 08 77 98 / igartza@beasain.eus)
Erakusketa / Exposición.
Astelehena-Ostirala: 18h – 20h
Larunbata-Igandea: 11h – 14h eta 18h – 20h

2022.04.30

3 - GIPUZKOAKO ERROTAGINTZA TOPAKETA. Larraul
(943 69 30 42 / kultura@larraul.eus).
Gipuzkoako Errotagintza Topaketa / Encuentro de Molinología de Gipuzkoa
10:00. Ongi etorria
10:15. Larraulgo ondareren aurkezpena
10:30. "Gipuzkoako errotak: ondareari begirada bat"
11:00. M8 Gipuzkoako Erroten Egunari buruzko argibideak
11:45. Hamaiketakoa
12:30. Txuringain Errotara bisita

2022.05.03

4 - BERGARAKO SEMINARIXOA, Bergara
(943 77 91 00)
Hitzaldia/Conferencia, 19:00, "Molinos de Bergara". Hizlaria: Patxi Larrañaga.

5 - SAN TELMO MUSEOA, Donostia
(943 481 580 / www.santelmomuseoa.eus)
Hitzaldia/Charla, 19:00. "Gipuzkoako errotak. Atzo eta gaur", Alvaro Aragon, Alex Roteta

2022.05.05

6 - AKIÑABEI ERROTA, Antzuola
(638 187061 / iturbe55@gmail.com)
Martxa gidatua (jubilatuak) / Marcha guiada (jubilados). 9:30.

2022.05.06

7 - IGARATXO ETA SARASOLAKO ERROTAK, Beizama
(943 81 63 38 / udala@beizama.eus)
Hitzaldia/Conferencia, 18:00, Sergio Diez eta Javi Castro-k Beizamako Igaratxo eta Sarasolako erroten inguruan egin duten azterketa lanaren azalpena emango dute.

2022.05.07

6a - AKIÑABEI ERROTA, Antzuola
(638 187061 / iturbe55@gmail.com)
Bisita gidatua / Visita guiada. 10:00 – 14:00.

4a - NARBAIZA BOLU ETA ELORZA BOLU, Bergara
(943 77 91 00)
Bisita gidatua / Visita guiada. 11:00 eta 12:00.

8 - AKEZKO ERROTA ETA LOIDI ERROTA, Zizurkil
(943 69 10 12 / kultura@zizurkil.eus)
Akezko Errotara bisita, erromeria eta talo tailerra / Visita al molino Akezko Errota, romería y taller de talos. 11:00.

2022.05.08

9 - AGORREKIKO ERROTA, Aia
(943 83 53 89 / iturraran@gipuzkoanatura.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada.
11:15 eu.
12:00 cas.

10 - SAN SALVADOR-BEKO ERROTA, Altzo
(943 65 24 13 / kultura@altzo.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada. 10:15

11 - IERAREGIBIZKAR ERROTA, Amezketa
(657 37 01 56 / pellozabalagunea@amezketa.eus)
Kulturala - Turistikoa / Cultural - Turístico. 12:00

6b - AKIÑABEI ERROTA, Antzuola
(638 187061 / iturbe55@gmail.com)
Bisita gidatua / Visita guiada. 10:00 – 14:00

12 - IBARES ERROTA, Arama
(943 88 07 39 / udala@arama.eus / errota00@gmail.com)
Bisita gidatua / Visita guiada. 10:30 -12:00 ; 12:00 – 13:30 ; 16:00 – 17:30 ; 17:30 – 19:00

13 - URNIATEGI ERROTA, Asteasu
(943 69 19 07 / udala@asteasu.eus)
Hitzaldi-Aurkezpena / Charla-Presentación. Burdiña Taldeak berreskuratu zituen errotaren aztarnei buruzko xehetasunak herritarrei azalduko zaizkie. 10:45.

14- LARRUNTZA ERROTA, Ataun
(943 18 03 35 / barandiaran@gipuzkoanatura.eus)
Bisita gidatu bereziak / Visita guiadas especiales. 10:00 – 14:00.

15 - EGURBIDEOLA ERROTA, Azkoitia
(943 08 00 80 / azkoitia@azkoitia.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada 11h

16 - IGARAKO ERROTA, Azpeitia
(943 81 24 48 / museo@ingurugiroetxea.org)
Bisita gidatuak / Visita guiadas 11:00, 12:00 eta 13:00.

2a - IGARTZAKO ERROTA, Beasain
(943 08 77 98 / igartza@beasain.eus)
Talo tailerra / Taller de talos. 11h – 14h eta 18h – 20h.

7a - IGARATXO ETA SARASOLAKO ERROTAK, Beizama
(943 81 63 38 / udala@beizama.eus)
Bisita / Visita 11:00

4b - ANGIOZAR BAILARAKO ERROTAK, Bergara
(943 77 91 00)
Ibilaldi gidatua / Marcha guiada. 11:00.

17 - LASTURKO ERROTA, Deba
(943 19 90 33 / info@lastur.eus)
Ate irekiak, talo jana, bazkaria eta erromeria. Egun guztian zehar / Puertas abiertas, talos, comida y romería. Todo el día

18 - ARMAGINTZA MUSEOA, Eibar
(943 70 84 46 / museoa@eibar.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada 10:30etatik 12:30tara.

19 - FANDERIAKO ERROTA, Errenteria
(943 49 45 21 / turismoa@oarsoaldea.eus edo 690 72 02 64 / galemysfanderia@gmail.com)
Bisita gidatua / Visita guiada 10:30

20 - ELORRETA-BEKOA ERROTA, Eskoriatza
(943 71 54 53 / ibarraundi@eskoriatza)
Bisita gidatua, tailerra eta animazioa / Visita guiada, taller y animación. 11:00 – 14:00.

3a - TXURINGAINEKO ERROTA, Larraul
(634 28 93 27 / kultura@larraul.eus)
Ate irekiak / Puertas abiertas. 11:00 eta 12:00.

21 - IGARALDE ERROTA, Legazpi
(943 73 04 28 / mirandaola@lenbur.com)
Bisita gidatua / Visita guiada. 11:00.

22 - ERROTATXO, Mutiloa
(943 80 04 50 / udala@mutiloa.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada 10:00, 12:00, 16:00 eta 18:00.

23 - ARRASKUKO ERROTA – UGARTEKO ERROTA - IHURRITAKO ERROTA, Oiartzun
(943 49 45 21 / turismoa@oarsoaldea.eus)
Martxa gidatua / Marcha guiada. 9:45 – 13:30

24 - SAN MIGEL ERROTA, Oñati
(943 78 34 53 / turismo@onati.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada. 11:00.

25 - IRAEGI ERROTA – LAPATZA TXIKIA (Errota Txikia) – GOIKO ERROTA (Lapatsa Errota), Ormaiztegi
(688 65 74 55 / kultura@ormaiztegi.eus)
Martxa gidatua / Marcha guiada. 10:00 – 13:00.

26 - TXOKOLATE MUSEOA-RAFA GORROTXATEGI, Tolosa
(943 89 03 06 / info@rafagorrotxategi.eus)
Bisita libre eta gidatua eta txokolate tailerra / Visita libre y guiada y taller de chocolate 11:00 eta 12:00.

27 - ANDATZA MENDIKO ERROTARRI-HARROBIAK, Usurbil
(943 37 19 51 / ingurumena@usurbil.eus)
Errotarri harrobietara mendi martxa / Marcha de montaña a las canteras moleras. 9:00.

28 - INTXAUSTI ERROTA, Zegama
(943 80 21 87/anduetza@gipuzkoanatura.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada. 11:00 - 12:00.

29 - LARRAONDO ZERRATEGI HIDRAULIKOA, Zerain
(943 80 15 05 / turismobulegoa@zerain.eus)
Bisita gidatua / Visita guiada 11:00

30 - MAREA ERROTA, Zumaia
(943 86 50 25 / euskaratxanpan@zumaia.eus)
Ekitaldia / Acto 12:00

2022.05.15

31 - ZUBIETA BASERRIA – OLAKO ERROTA - KANPAIN ERROTA, Zaldibia
(943 16 03 38 / kulturetxea@zaldibia.eus)
Ate irekiak eta martxa / Puertas abiertas y marcha. 10:30 eta 16:30.

2022.05.21

32 - ERROTABERRI - IGERIBAR ERROTA - ERROTAETXE - AUNDITEGI ERROTA, Gabiria
(943 88 07 34 / udala@gabiria.eus)
Ibilaldi gidatua / Marcha guiada 10:00

2022.05.28

33 - IGARTUBEITI BASERRI-MUSEOA, Ezkio-Itsaso
943 72 29 78 / www.igartubeitibaserria.eus
Familientzako tailerra / Taller para familias 16:30 – 18:30

GIPUZKOAKO ERROTAK

MOLINOS DE GIPUZKOA

AGORREGIKO ERROTA

AIA

UTM 30N ETRS89

X	Y
568745	4788614

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

AGORREGIKO ERROTAK
MOLINOS DE AGORREGI

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

AGORREGI

Euskeraz / Euskera: 11:15
Gaztelaniaz/ Castellano: 12:00

ANTOLATZAILEA: Gipuzkoako Parketxe Sarea Fundazioa / Gipuzkoako Foru Aldundia – Kultura departamentua.

ORGANIZA: Fundación Gipuzkoako Parketxe Sarea / Departamento de Cultura de la Diputación Foral de Gipuzkoa.

EKINTZA: bisita gidatua. Agorregin emango diogu hasiera bisitari eta 45 minutuko iraupena izango du. Bisitan zehar erroten historia, eboluzioa eta jarduna azalduko dira eta errotetako bat funtzionamenduan ikusteko aukera izango da.

ACTIVIDAD: visita guiada. La visita comenzará en Agorregi y tendrá una duración de 45 minutos. Durante la visita se explicará la historia, evolución y actuación de los molinos y se podrá ver uno de ellos en funcionamiento.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 83 53 89
- Iturraran@gipuzkoanatura.eus
- **www.gipuzkoanatura.eus/eu/erreserbak**
- Doakoa / Gratuito
- Euskeraz eta gaztelaniaz
  Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Agorregi izena duen eremuan lau Errota eta burdinola bat ikus daitezke, urtegi, ubide eta andapek osatzen duten azpiegiturarekin batera. Burdinola eta errotak martxan jartzerakoan, XVIII. mendeko ezagueraren araberako ur aprobetxamendua nolakoa zen erakusten da. Ur baliabideen erabilpena ikusteko sistema interesgarria da, burdinolako makinak eta errotak martxan jartzeko behin eta berriz erabiltzen bait dira ur berdinak.

Burdinolaren beheko andapari erantsita dagoen errota harri bakarrekoa da eta behekoa berriz bikoa, garia ehotzeko bata eta artoa ehotzeko bestea.

En la zona denominada Agorregi se pueden ver cuatro molinos y una ferrería, junto con la infraestructura formada por embalses, canales y depósitos. Al poner en marcha la ferrería y los molinos se muestra cómo era el aprovechamiento del agua según el conocimiento del siglo XVIII. Es un sistema interesante que nos permite ver la utilización de los recursos hídricos, ya que para la puesta en marcha de las máquinas de la ferrería y de los molinos se utilizan repetidamente las mismas aguas.

El molino adosado al depósito inferior de la ferrería es de una sola piedra y el inferior de dos, uno para moler trigo y otro para moler maíz.

Gipuzkoako Parketxeak · Gipuzkoako Foru Aldundia · ORAIN GIPUZKOA · AIAKO UDALA

SAN SALVADOR-BEKOA ERROTA

ALTZO

UTM 30N ETRS89	
X	Y
573959	4772950

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ERROTEN EGUNA 2022
DÍA DE LOS MOLINOS 2022

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Altzoko plaza
Plaza de Altzo

10:15

ANTOLATZAILEA: Altzoko Udala eta Kultura Batzordea

ORGANIZA: Ayuntamiento de Altzo y Comisión de Cultura

EKINTZA: bisita gidatua. Altzoko plazatik abiatu eta Handiaren ibilbide gidatua egingo da Altzo Azpiraino. Bertan, San Salvador-Bekoa errota ikusteko eta bere funtzionamendua ezagutzeko aukera izango da. Ondoren ibilbideari jarraituz, Altzoko plazan emango zaio amaiera.

ACTIVIDAD: visita guiada. Se partirá de la plaza de Altzo y se realizará el recorrido guiado de Handia hasta Altzo Azpi. Allí se podrá ver el molino San Salvador-Bekoa y conocer su funcionamiento. Siguiendo después el recorrido, se pondrá el broche final en la plaza de Altzo.

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

1967an lan egiteari utzi eta gero, 2005ean Udalak bereganatu eta gero, eraberritze lanak egin ondoren, 2007an jarri zen berriro martxan San Salvador-Bekoa errota. Altzo Azpiko Segoretxe etxearen ondoan kokatuta dago eta artoa ehotzeko erabiltzen zen.

Bi bereizgarri nagusi ditu:

(1) Errotariek, normalean, peskante baten bidez altxatzen dute harria pikatu ahal izateko. Errota honetan, ordea, tornutik zintzilik dagoen kate baten bidez mugitzen da harria.

(2) Sakonean bi metro eta erdi losa ditu errota honen antepara bereziak.

Tras dejar de operar en 1967, ser absorbido por el Ayuntamiento en 2005, y las obras de reforma, el molino San Salvador-Bekoa volvió a funcionar en 2007. Situado junto a la casa Segoretxe de Altzo Azpi, se utilizaba para moler maíz.

Tiene dos características principales:

(1) Los molineros, normalmente, levantan la piedra por medio de un pescante para poder picarla. En este molino, sin embargo, la piedra se mueve mediante una cadena que cuelga del torno.

(2) Este molino tiene una antepara muy especial con un fondo de dos metros y medio de losa.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 65 24 13
- kultura@altzo.eus
- Doan / Gratuito
- Euskeraz /Euskera

IERAREGIBIZKAR ERROTA

AMEZKETA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
574500	4766097

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

AMEZKETAKO IERAREGIBIZKAR ERROTA EZAGUTU
CONOCER EL MOLINO IERAREGIBIZKAR DE AMEZKETA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Ieraregibizkar errota
Urzabal 3, Amezketa

12:00

ANTOLATZAILEA: Amezketako Udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Amezketa

EKINTZA: bisita gidatua. Errota martxan ikusiko da eta bertaratutakoek aukera izango dute beralek xehetutako artoarekin taloa egiteko. Bide batez ekintza hainbat azalpenekin osatuko da. Gutxi gora behera ordu t´erdiko ekintza proposatzen da.

ACTIVIDAD: visita guiada. El molino se verá en marcha y los asistentes tendrán la oportunidad de hacer talo con el maíz molido por ellos mismos. La actividad se completará con varias explicaciones. Se propone una actividad de aproximadamente hora y media.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

657 370 156

pellozabalagunea@amezketa.eus

www.amezketa.eus

3 €

Euskeraz
(eta behar izanez gero, gazteleraz ere)

Euskera
(también en castellano, si es necesario)

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Ieraregibizkar errota, katalogatutako ondasun eta elementuen zerrendan ageri da, oinarrizko babes erregimena dutenen atalean, baita balizko gune eta elementu arkeologikoen zerrendan ere, D mailakoen artean. Ondare industrial modura dago sailkatua instalazio hidrauliko hau. 1673. urtekoak dira errotaren lehen aztarna idatziak. Garai batean bi errota bazeuden ere (Ierabizkar goikoa eta behekoa), goikoa desagertua dago eta egungo eraikina Ierabizkar Behekoa errotari dagokio. Mendeetan zehar lan-jarduera garrantzitsua mantendu duen instalazio hau, kultur-ondarearen altxor gisa ulertzen dugu, orain gutxi arte hainbat belaunaldietako bizilagunen bizimodua ezagutzeko eta ulertzeko oso baliagarria.

El molino Ieraregibizkar figura en el listado de bienes y elementos catalogados, en el apartado de los sujetos a régimen básico de protección, así como en el listado de zonas y elementos de presunción arqueológica, dentro del nivel D. Esta instalación hidráulica está clasificada como patrimonio industrial. Los primeros vestigios escritos del molino datan del año 1673. Aunque en otro tiempo existían dos molinos (el superior y el inferior de Ierabizkar), el superior ha desaparecido y el actual edificio corresponde al molino Ierabizkar Behekoa. Esta instalación, que ha mantenido durante siglos una importante actividad laboral, la entendemos como un tesoro del patrimonio cultural, muy útil para conocer y comprender el modo de vida de los vecinos de varias generaciones.

Gipuzkoako Foru Aldundia · ORAIN GIPUZKOA · Amezketako Udala

AKIÑABEI ERROTA EDO ABARO ERROTA

ANTZUOLA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
551308	4773652

ARROA/ CUENCA
DEBA IBAIA / RÍO DEBA

DESAGERTZEAR DAUDEN OHITURAK EZAGUTZEN
CONOCIENDO LAS COSTUMBRES QUE ESTÁN A PUNTO DE DESAPARECER

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 5,7 eta 8an
5,7 y 8 de MAYO

10:00 - 14:00

Akiñabei baserria (Lizarraga auzoa)
Caserío Akiñabei (barrio Lizarraga)

ANTOLATZAILEA: Landatxope Jubilatuen Elkartea eta Antzuolako Udala

ORGANIZA: Asociación de Jubilados Landatxope y Ayuntamiento de Antzuola

EKINTZA:
Maiatzaren 5ean, goizeko 9:30etan:
- Lizarragako erroten ibilaldia jubilatuentzat.
- Ibilaldi gidatua auzoko lau erroten ezaugarriak azalduz.
- Hamarretakoa Akiñabei errotan.

Maiatzaren 7 eta 8an, 10:00etatik 14:00etara:
- Bisita gidatuak Akiñabei errotan.

ACTIVIDAD:
5 de mayo, a las 9:30 de la mañana:
-Paseo por los molinos de Lizarraga (para jubilados).
-Paseo guiado explicando las características de los cuatro molinos del barrio.
-"Hamarretako" en el molino Akiñabei.

7 y 8 de mayo, de 10:00 a 14:00 horas:
- Visita guiada al molino Akiñabei.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943787065 - 638187061

iturbe55@gmail.com

Doakoa / Gratuito

Euskara eta, eskaera badago, gaztelania.
Euskera y castellano (si necesario).

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Errota 1927an egina da Lizarraga auzoko zortzi baserritarren artean. Bere egunean bi errotarri eta auzoko baserrietara argindarra emateko turbina bat izan zituen. Ura Abaro iturburutik 400 metroko kaltze batetik 100.000 litro inguruko andaparea batera bideratzen zen, eta bertatik, 70 metroko desnibelarekin, ø80 mm tutu bate bidez turbinara iristen zen. Errota bezala ez zen asko erabili, baina 1965 arte argindarra ematen jarraitu zuen. Ondoren, urte luzeetan utzita egon zen eta bertan zegoen tresneria kaltetu eta desagertu egin zen. 1992. urtean jabe berriak berreskuratze prozesua hasi zuen. Sasoi bateko desagertzen zeuden larrugintzako lantegietako materiala berreskuratuz, errota bat martxan jarri zuen. Orain bere polea sistema eta osagarriekin ikusgai dago, baita artoa zehatzeko eta garia joteko tresneria ere. Abaro iturburua gaur egun Antzuolako baserriak uraz ornitzeko erabiltzen da eta ur bideak hor jarraitzen du. Errota erabiltzeko argindarra ekipo elektrogeno bidez sortzen da.

El molino fue construido en 1927 entre ocho baserritarras del barrio de Lizarraga. En su día contó con dos muelas y una turbina para suministrar electricidad a los caseríos del barrio. El agua era conducida 400 metros desde el manantial de Abaro a un depósito de unos 100.000 litros. Con 70 metros de desnivel, se incidía en la turbina mediante un tubo de ø80 mm. No se utilizó mucho como molino, pero siguió suministrando electricidad hasta 1965. Abandonado durante años, el instrumental se estropeó y desapareció. En 1992 el nuevo propietario inició un proceso de recuperación, tras el cual consiguió poner en marcha el molino recuperando material de fábricas de peletería desaparecidas. Ahora se exhibe con sus sistemas de poleas y accesorios, así como con equipos para golpear maíz y trigo. Hoy en día, el manantial de Abaro se utiliza para abastecer de agua a los caseríos de Antzuola. La energía eléctrica para el uso del molino se genera mediante equipos electrógenos.

Gipuzkoako Foru Aldundia · ORAIN GIPUZKOA · ANTZUOLAKO UDALA

IBARES ERROTA

ARAMA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
567553	4768244

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

IBARESEKO ERROTA, HERRI ONDAREA
MOLINO DE IBARES, PATRIMONIO PÚBLICO

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Ibares errota bertan
En el mismo molino

10:30-12:00 / 12:00-13:30
16:00-17:30 / 17:30-19:00

ANTOLATZAILEA: Aramako udala (Ordizikoarekin lankidetzan) eta Ibares errotako jabeak.

ORGANIZA: Ayuntamiento de Arama (en colaboración con el Ayuntamiento de Ordizia) y los propietarios del molino de Ibares.

EKINTZA: bisita gidatuak. 4 pase ezberdin egingo dira: 2 goizean: 10:30-12:00 eta 12:00-13:30
2 arratsaldean: 16:00-17:30 eta 17:30-19:00
Paseko 20 lagun gehienez hartuko dira.

ACTIVIDAD: visitas guiadas. 4 pases diferentes:
2 por la mañana: 10:30-12:00 y 12:00-13:30
2 por la tarde: 16:00-17:30 y 17:30-19:00
20 personas por pase como máximo.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 880 739

udala@arama.eus
errota00@gmail.com
gazteria-kultura@itsasondo.eus

www.arama.eus

Doakoa / Gratuito

Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

IBARES errota 1490 urtekoa da. Urteen poderioz, jabe aldaerak izan dituen errota izan da, 1927an Irizar familiaren eskupean gelditu zen arte.

Beti martxan izan da eta Goierri ballaran oso garrantzitsutzat jo da errota hau.

El molino IBARES data de 1490. Perteneció a diferentes propietarios, hasta que en 1927 pasó a manos de la familia Irizar.

Muy apreciado en la zona del Goierri, sigue funcionando.

URNIATEGI ERROTA

UTM 30N ETRS89

X	Y
572738	4782985

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

URNIATEGI ERROTARA BISITA
VISITA AL MOLINO DE URNIATEGI

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Asteasuko plaza
Plaza de Asteasu

10:45

ANTOLATZAILEA: Asteasuko udala.

ORGANIZA: Ayuntamiento de Asteasu

EKINTZA: hitzaldia-aurkezpena. Burdiña Taldeak berreskuratu zituen errotaren aztarnei buruzko xehetasunak herritarrei azalduko zaizkie. Ondoren Larraul herrian (Urniategitik jarraian) Txuringadiko errota bisitatuko da. Errota hau martxan jarriko da egun horretan.

ACTIVIDAD: charla-presentación. Se explicarán los trabajos de recuperación realizados por Burdiña Taldea. Después se visitará el molino de Txuringadi en la localidad de Larraul (desde Urniategi). Este molino se pondrá en marcha ese día.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 691 907
- udalaa@asteasu.eus
- **www.asteasu.eus**
- Doakoa / Gratuito
- Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Erreka bailarako erroten jatorria kontutan hartuta, XVI. mendera atzera egin behar da gutxienez Urniategi Errotaren sorrera finkatzeko. XX. mendearen haseran alde batera utzi zen erre ondoren. Baztertze eta erortze egoeran ehun urte inguru igaro ostean Asteasuko Udalak eta Burdina Taldeak 2014. urtean zaharberritu zuten.

Asteasuko Udalak ondare historikoa berreskuratu eta ezagutarazteko duen «interes handiko» helburuarekin bultzatu zituen eraberritze lanak.

Teniendo en cuenta el origen de los molinos del valle de Erreka, hay que remontarse, al menos, hasta el siglo XVI para dar con el origen del molino Urniategi. Se abandonó a principios del siglo XX tras su quema. Tras cerca de cien años en estado de ruina, el Ayuntamiento de Asteasu y Burdina Taldea lo restauraron en 2014.

El Ayuntamiento de Asteasu impulsó las obras de reforma con el objetivo de recuperar y dar a conocer este patrimonio histórico "de gran interés".

LARRAUNTZA ERROTA

ATAUN

UTM 30N ETRS89

X	Y
566653	4758741

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ERROTEN EGUNA 2022
ERROTA ZAHAR MAITEA...

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

10:00 - 14:00

Barandiaran Museoa
Museo Barandiaran

ANTOLATZAILEA: Gipuzkoako Parketxe Sarea

ORGANIZA: Gipuzkoako Parketxe Sarea

EKINTZA: bisita gidatu bereziak. Bisita gidatu bereziak eskainiko dira antigoaleko errotara eta Barandiaran Museora, bere garaian Larruntza errota izandako eraikina. Irin errota eta zerrategi hidraulikoa uraren indarrez martxan ikusteko aukera izango dute bisitariek. Eraikinean ikusgai dauden baliabideak ere erakutsiko dira: zerrategiko tresneria, errotarriak, bahea, galbahea, lakaria, imia, taia...

ACTIVIDAD: visitas guiadas especiales. Se ofrecerán visitas guiadas especiales al antiguo molino y al Museo Barandiaran, edificio que en su día fue molino Larruntza. Los visitantes podrán ver el molino de harina y la serrería hidráulica funcionando con la fuerza del agua. También se mostrarán los recursos expuestos en el edificio: utillaje de serrería, muelas, tamiz, cedazo, celemín, tarjas...

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- Barandiaran Museoa
  943 18 03 35 / 688 895 069
- barandiaran@gipuzkoanatura.eus
- Doan / Gratuito
- Euskeraz /Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Barandiaran Museoa Ataungo San Gregorio auzoko Larruntza errotan dago. Larruntza errotaren lehenengo aipamenak XV. mendekoak dira; historia luzea du, beraz. 2003an Eusko Jaurlaritzak monumentu-multzo izendatu zuen. Eraikinak antigoaleko itxurari eutsi dio, baina barrua teknologia berrienez hornitua dago. Larruntzako errotatik pasatako urarekin, beheraxeago Errotatxo eraiki zuten 1667an, ataundarren beharrei hobeto erantzuteko. Hasieran bi harrikoa bazen ere, XIX. mende bukaeran harri bat kakaoa ehotzeko erabili zuen Martin Garaialdek, txokolatea egiteko; "Garaialde Txokolateak" sonatuak ziren. 1900. urtean Martin Garaialdek eraiki zuen zerrategi hidraulikoa, Errotatxori erantsita, auzoko beharrei erantzuteko. Zerrategi hori, zerra bertikal batez, lixagailuz eta tornu batez osatuta dago.

El Museo Barandiaran se encuentra en el molino Larruntza del barrio San Gregorio de Ataun. Las primeras referencias al molino Larruntza se remontan al siglo XV, por lo que cuenta con una larga historia. En 2003 fue declarado Conjunto Monumental por el Gobierno Vasco. El edificio ha conservado su aspecto ancestral, pero su interior está dotado de las más modernas tecnologías. Con el agua pasada por el molino de Larruntza, un poco más abajo, se construyó Errotatxo en 1667 para responder mejor a las necesidades de los ataundarras. Aunque al principio era de dos piedras, a finales del siglo XIX Martín de Garaialde utilizó una piedra para moler cacao para hacer chocolate; los Chocolates Garaialde eran famosos. En 1900 Martín de Garaialde construyó la serrería hidráulica anexa a Errotatxo para atender las necesidades del barrio.

Esta serrería está formada por una sierra vertical, una lijadora y un torno.

Gipuzkoako Parketxeak
GPS FUNDAZIOA

Gipuzkoako Foru Aldundia

ORAIN GIPUZKOA

Ataungo udala

EGURBIDE ERROTA

UTM 30N ETRS89

X	Y
554903	4781456

ARROA/ CUENCA
UROLA IBAIA / RÍO UROLA

EGURBIDE MONUMENTU MULTZOA EZAGUTZEN
CONOCIENDO EL CONJUNTO MONUMENTAL DE EGURBIDE

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Egurbidetorrea baserria, Urrategi Auzoa

11:00

ANTOLATZAILEA: Azkoitiko Udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Azkoitia

EKINTZA: bisita gidatua. Egurbide Monumentu Multzoaren inguruan azalpenak emango dira. Errota martxan jarriko da.

ACTIVIDAD: visita guiada. Se darán explicaciones sobre el Conjunto Monumental de Egurbide. El molino se pondrá en marcha.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 080 080

azkoitia@azkoitia.eus

Doakoa / Gratuito

Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Egurbide Monumentu Multzoa honakoek osatzen dute:

- Egurbidetorrea baserriaren eraikin nagusiak eta eranskinak (XVII. mende hasierakoak)
- Aingeru Zaintzaile Santuaren ermitak (XVIII. mendekoa)
- Egurbideko errotak eta burdinolak, bertako instalazioekin (1568).

2008ko maiatzaren 15an, Eusko Jaurlaritzak monumentu-multzo izendatu zuen, Sailkatutako Kultura Ondasuna.

El Conjunto Monumental de Egurbide está compuesto por:

- *Edificios principales y anejos del caserío Egurbidetorrea (principios del siglo XVII)*
- *Ermita del Santo Ángel de la Guarda (s. XVIII)*
- *Molino y ferrería de Egurbide con sus instalaciones (1568).*

El 15 de mayo de 2008 el Gobierno Vasco lo declaró Conjunto Monumental, Bien Cultural Calificado.

IGARAKO ERROTA

AZPEITIA

UTM 30N ETRS89

X	Y
558505	4780070

ARROA/ CUENCA
UROLA IBAIA / RÍO UROLA

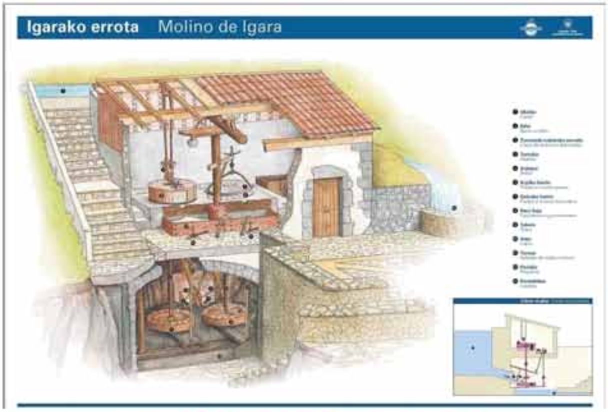

IGARA ERROTAKO ATEA IREKIAK
PUERTAS ABIERTAS AL MOLINO DE IGARA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00/12:00/13:00

Igarako errota (Loiola auzoan)
Molino de Igara (Barrio Loiola)

ANTOLATZAILEA: Ekoetxea Azpeitia.

ORGANIZA: Ekoetxea Azpeitia

EKINTZA: bisita gidatuak. Egunean zehar saio desberdinak egingo dira errotaren egitura, funtzionamendua eta arto irinaren egitearen prozesua ezagutzeko.

ACTIVIDAD: visita guiada. Durante el día habrá diferentes sesiones para dar a conocer la estructura del molino, su funcionamiento y el proceso de elaboración de la harina de maíz.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 812 448
- museo@inguruglroetxea.org
- **www.inguruglroetxea.org**
- Doakoa / Gratuito
- Euskeraz eta gaztelaniaz
  Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Igarako errota XVIII. mendeko eraikina da, eraberrituta dago eta uraren energiaren bidez mugitzen da. Benetako gune historikoa da, heziketarako gela bihurtua eta edozein ikusle hura ikustera joateko prestatuta dago.

El molino de Igara es un edificio del siglo XVIII. Está reformado y se mueve con la energía del agua. Es un auténtico centro histórico, convertido en aula de educación y preparado para que cualquier espectador vaya a verla.

IGARTZAKO ERROTA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
564456	4766352

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

IGARTZAKO ERROTA
MOLINO DE IGARTZA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

TALO TAILERRA
MAIATZAK 8an
8 de MAYO
TALLER DE TALOS

ERAKUSKETA
APIRILAREN 29tik EKAINAREN 26ra
Del 29 de ABRIL al 26 de JUNIO
EXPOSICIÓN

Igartzako Monumentu Multzoa
Conjunto Monumental de Igartza

AST > OST / L > V: 16:00-20:00
LAR > IG / S > D: 11:00-14:00 • 16:00-20:00

ANTOLATZAILEA: Aldabe Kooperatiba elkartea (Igartzako Monumentu Multzoaren kudeaketaz arduratzen den enpresa).

ORGANIZA: Aldabe Kooperatiba elkartea (empresa encargada de la gestión del Conjunto Monumental de Igartza).

EKINTZA: erakusketa eta talo tailerra. Erakusketa bat egingo da apirilaren 29tik ekainaren 26ra arte. Maiatzak 8an taloak egiteko tailerra eskainiko da errotan bertan.

ACTIVIDAD: exposición y taller de talos. Se celebrará una exposición desde el 29 de abril hasta el 26 de junio. El 8 de mayo se ofrecerá un taller de talos en el mismo molino.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 087 798
- igartza@beasain.eus
- www.beasain.eus
- Erakusketa: doakoa / Expo: gratuita
  Igartzako Monumentu Multzoa bisitatzea: 4 €
  Visita al Conjunto Monumental de Igartza: 4 €
- Euskaraz eta gaztelaniaz
  Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Erdi Arotik aurrera, Igartzakoa bezalako ehunka errota hidraulikoren informazioa bildu da Euskal Herrian. Errota horretako errotarriek uraren indarrarekin ehotzen zituzten zereal mota ezberdinak. Igartzako errota historian zehar garrantzi handiko errota izan da, Erdi Aroko bi bide nagusienetakoen bidegurutzearen alboan kokatua baitago. Igartzako errotaren egiteko nagusiak zereal aleak eho, irin ezberdinak lortu eta ogia egitea izan ziren, bai inguruko herritarrentzat baita bidegurutzetik pasatzen ziren bidaiarientzat ere. Errotaren lehen aipamentak 1431koak dira. 1504erako Igartzako errotak ehotzeko hiru harri pare zituen. 1982 arte martxan egon zen. 1996an errotaren barnealdea ikertu eta berreskuratze lanekin hasi zen Beasaingo Udala. Gaur egun, eraikinean lau atal bereiz ditzakegu: errota, errotariaren etxebizitza, aldaparoa eta turtuki-sistema.

A partir de la Edad Media se ha recopilado información de cientos de molinos hidráulicos como el de Igartza en Euskal Herria. Las muelas de este molino molían con la fuerza del agua los diferentes tipos de cereales. El molino de Igartza ha sido a lo largo de la historia un molino de gran importancia, ya que está situado junto al cruce de los dos principales caminos medievales. Las principales tareas del molino de Igartza fueron moler granos de cereal, obtener diferentes harinas y hacer pan, tanto para los vecinos de la zona como para los viajeros que pasaban por el cruce. Las primeras citas del molino datan de 1431. Para 1504 el molino de Igartza tenía tres pares de piedras para moler. Funcionó hasta 1982. En 1996 el Ayuntamiento de Beasain comenzó a investigar y recuperar el interior del molino. En la actualidad, el edificio se divide en cuatro partes: molino, vivienda del molinero, depósito y sistema de rodeznos.

IGARATXO ETA SARASOLAKO ERROTAK

UTM 30N ETRS89

X	Y
564774	4775786

ARROA/ CUENCA
UROLA IBAIA / RÍO UROLA

IGARATXO ETA SARASOLAKO ERROTAK
MOLINOS DE IGARATXO Y SARASOLA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 6 - 8
6 - 8 de MAYO

M6: 18:00
M8: 11:00

Beizamako udaletxea
Ayuntamiento de Beizama

ANTOLATZAILEA: Beizamako Udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Beizama

EKINTZA:

Hitzaldia: maiatzak 6an, ostiralean, arratsaldeko 18tan, Sergio Diez eta Javi Castro-k, Beizamako Igaratxo eta Sarasola erroten inguruan egin duten azterketa lanaren azalpena emango dute.

Bisita: maiatzak 8an, igandean, goizeko 11tan, Beizamako Sarasolako errota elektrikoa ikusteko bisita egingo da, eta aukera badago, ondoan dagoen Igaratxoko errotaren aztarnak ere bisitatuko dira.

ACTIVIDAD:

Conferencia: el viernes 6 de mayo, a las 18:00 horas, Sergio Diez y Javi Castro explicarán el trabajo de análisis que han realizado sobre los molinos Igaratxo y Sarasola de Beizama.

Visita: el domingo 8 de mayo, a las 11 de la mañana, se realizará una visita para ver el molino eléctrico de Sarasola en Beizama y, si hay ocasión, también se visitarán los restos del molino de Igaratxo que se encuentra al lado.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 816 338
- udala@beizama.eus
- Doan / Gratuito
- Hitzaldia gazteleraz eta bisita euskaraz
  Conferencia en castellano y visita en euskara

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Sergio Diez eta Javi Castro-k Beizaman egin duten ikerketan, Igaratxo eta Sarasolako erroten historia ezagutu dute. 1550. urterako bazegoen Igaratxoko errota, eta agian lehenago ere bai. Gaur egun garai batean errota izan zenaren aztarna batzuk mantentzen dira. Baina urte askotan errota bezala soilik ihardun ondoren, 1919. urtean argindarra sortzeko erabiltzen hasi ziren (errota ere mantenduz), eta 1968. urtera arte jarraitu zuten. Oso kasu berezia da, jatorrizko errotan ez zutelako ia aldaketarik egin argindarra sortzen hasi zirenean. Eta honetaz gain, Sarasola baserrian oso ohikoa ez den errota elektrikoa eraiki zuten

Sergio Díez y Javi Castro han investigado la historia de los molinos de Igaratxo y Sarasola de Beizama. Para 1550 ya existía el molino de Igaratxo, y quizá antes. Hoy se conservan algunos vestigios de lo que en otro tiempo fue un molino. Pero después de muchos años ejerciendo exclusivamente como molino, en 1919 comenzaron a utilizarse para producir electricidad (manteniendo también el molino) y continuaron hasta 1968. Se trata de un caso muy especial porque apenas hicieron cambios en el molino original cuando empezaron a producir electricidad. Y además de esto, construyeron un molino eléctrico poco común en el caserío Sarasola.

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA
BEIZAMAko Udala

NARBAIZA-BOLU eta ELORZA-BOLU

UTM 30N ETRS89

X	Y
543192	4773431

ARROA/ CUENCA
DEBA IBAIA / RÍO DEBA

2022KO ERROTEN EGUNA BERGARAN
DÍA DE LOS MOLINOS 2022 DE BERGARA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 3, 7 eta 8an
3, 7 y 8 de MAYO

M3: 19:00
M7: 11:00 - 12:00
M8: 11:00

M3: Bergarako seminarioa
M7: San Juan auzoa
M8: Angiozarko plaza

ANTOLATZAILEA: Bergarako Udala, Gipuzkoako Foru Aldundia eta Angiozarko auzo batzarra

ORGANIZA: Ayuntamiento de Bergara, Diputación Foral de Gipuzkoa y Junta vecinal de Angiozar

EKINTZA:
Maiatzak 3, 19:00. Bergarako errotak/molinos de Bergara hitzaldia (gazteleraz). Bergarako Seminarixoan. Hizlaria: Patxi Larrañaga.

Maiatzak 7, 11:00 eta 12:00. San Juan auzoko Narbaiza-Bolu eta Elorza-Bolu errotetara bisita gidatua.

Maiatzak 8, 11:00. Angiozarko ballaran ibilaldi zirkularra. Hainbat errota bisitatuko dira. Angiozarko plazatik hasita. Angiozarko Ballerako Batzarraren laguntzarekin.

ACTIVIDAD: 3 de mayo, 19:00. Conferencia Bergarako errotak/molinos de Bergara (castellano). En el Seminarixo de Bergara. Ponente: Patxi Larrañaga.

7 de mayo, 11:00 y 12:00. Visita guiada a los molinos Narbaiza-Bolu y Elorza-Bolu del barrio de San Juan.

8 de mayo, 11:00. Paseo circular por el valle de Angiozar. Se visitarán varios molinos. Empezando por la plaza de Angiozar. Con la colaboración de la Junta de Valle de Angiozar.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 779 100

www.bergara.eus

Doakoa / Gratuito

Euskeraz eta gaztelaniaz
Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Bergara da errota-dentsitate handiena izan zuen Gipuzkoako herria.

Orubeek beren erabilerarako edo onura batzuk lortzeko errotak sortu bazituzten, Bergara adina orube zituen hiribildu batek errota kopuru handia izango zuela pentsatzea erabat logikoa da.

Bergara es la localidad guipuzcoana con mayor densidad de molinos.

Si las casas solares crearon molinos para su uso o para obtener algunos beneficios, es perfectamente lógico pensar que una villa con tantos solares como Bergara contaría con un gran número de molinos.

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA
Bergarako Udala

LASTURKO ERROTA

GIPUZKOAKO ERROTEN EGUNA

ITZIAR-LASTUR

UTM 30N ETRS89	
X	Y
554134	4788910

ARROA/ CUENCA
DEBA IBAIA / RÍO DEBA

TALO EGUNA
DÍA DEL TALO

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Lasturko plaza
Plaza Lastur

EGUN GUZTIAN ZEHAR / TODO EL DÍA

ANTOLATZAILEA: Izarraitz Bizirik Elkartea

ORGANIZA: Izarraitz Bizirik Elkartea

EKINTZA: kulturala. Errotei buruz garrantzia eman eta publiko orori auzoan duzun altxorra erakutsiko da. Goizean zehar auzoko talogileak taloak egiten arituko dira hurbiltzen den orok "lasturko eran" egindako taloa dastatzeko aukera izaten duelarik eta goiz guztian zehar errotak martxan izango dira.

Ondoren bazkaria antolatuko da, eta festa amaitzeko, arratsaldean zehar erromeria ospatuko da.

ACTIVIDAD: cultural. Se destacará la importancia de los molinos del valle. Por la mañana los talogiles del barrio realizarán talos y todo aquel que se acerque podrá degustar el talo elaborado a la manera tradicional y durante toda la mañana los molinos estarán en marcha.

A continuación se organizará una comida. Y la fiesta finalizará por la tarde con la celebración de una romería.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 19 90 33 (Lastur Taberna)
- info@lastur.eus
- Taloak / Talo
- Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Lasturko errotak gaur egunean ere martxan ditugun errotak dira. 1335. urtekoa da daukagun lehenengo informazioa non erregeak foruetan Lasturko Plazaola burdinoletarako inguruko basoetako egurrak erabiltzeko baimena ematen duen. XVI. mende bukaera aldera errota bezala erabiltzen hasi ziren, bai garia eta baita artoa xehetzeko ere. Orain 30 urte inguru, auzoan "Izarraitz Bizirik" auzo elkartea sortu eta erroten jabetza aldatzea ere izan ziren eta une hori izan zen berriz ere errotak martxan jarri zirena.

Los molinos de Lastur se encuentran activos en la actualidad. La primera información de la que disponemos es del año 1335, en la que el Rey autoriza permiso de fuero para el uso de maderas de los bosques circundantes para las ferrerías de Plazaola de Lastur. A finales del siglo XVI se comenzó a utilizar como molino, tanto para moler trigo como maíz. Hace unos 30 años, se creó la asociación de vecinos Izarraitz Bizirik y se cambió la propiedad de los molinos, momento en el que se volvieron a poner en marcha.

Itziarko Auzo Udala

Gipuzkoako Foru Aldundia

GIPUZKOA

DEBAKO UDALA
AYUNTAMIENTO DE DEBA

SAN TELMO MUSEOA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
582291	4797431

ARROA/ CUENCA
URUMEA IBAIA / RÍO URUMEA

GIPUZKOAKO ERROTAK; ATZO ETA GAUR
MOLINOS DE GIPUZKOA; AYER Y HOY

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 3an
3 de MAYO

San Telmo Museoa
Zuloaga plaza, Donostia

19:00

ANTOLATZAILEA: San Telmo Museoa

ORGANIZA: Museo San Telmo

EKINTZA: hitzaldia. Alvaro Aragon historialariak errotagintzaren testuinguru historikoa eskainiko digu, eta Alex Roteta, Oiartzungo Ihurrita Errota Sustatzeko Elkarteko kideak. Gipuzkoako erroten gaur egungo egoera eta maiatzaren 8an ospatuko den "Gipuzkoako Erroten Eguna" ekimena azalduko dizkigu.

ACTIVIDAD: charla. El historiador Álvaro Aragón ofrecerá el contexto histórico de los molinos, y Álex Roteta, de Ihurrita Errota Sustatzeko Elkartea, de Oiartzun, nos dará a conocer la situación actual de los molinos de Gipuzkoa y la iniciativa "Día de los Molinos de Gipuzkoa", que se celebrará el 8 de mayo.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 48 15 80

santelmo@donostia.eus

www.santelmomuseoa.eus

Doan / Gratuito

Euskaraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

San Telmo Museoa euskal gizarteari buruzko museoa da. Bere hausnarketaren xedea iragan kultural eta historikoa da, egungo gizartearen hazia, hain zuzen ere.

Eta Euskal Herrian eragina izan duten gertakarietako bat Amerikako artoaren iritsiera eta hedapena izanik, honekin eta errotagintzarekin lotutako piezak ere ikus daitezke museoko erakusketan.

El Museo San Telmo es un museo sobre la socieda vasca. Su objeto de reflexión es el pasado cultural e histórico como germen de la sociedad actual.

Puesto que la llegada del maíz desde América constituye uno de los hechos que han influido en el desarrollo de la sociedad vasca, también encontramos en la exposición del museo piezas relacionadas con el maíz y los molinos.

STM San Telmo Museoa | DONOSTIA SAN SEBASTIÁN | donostia kultura

Gipuzkoako Foru Aldundia | GIPUZKOA

EIBARKO ARMAGINTZA MUSEOA

UTM 30N ETRS89

X	Y
543100	4781443

ARROA/ CUENCA
DEBA IBAIA / RÍO DEBA

EIBARKO ERROTAK
MOLINOS DE EIBAR

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

10:30/12:30

Armagintzaren museoa
Museo de la Industria Armera

ANTOLATZAILEA: Armagintzaren museoa

ORGANIZA: Museo de la Industria Armera

EKINTZA: bisita gidatua. HELBURUA: Eibarko iragan errotaria zabaltzea. NOLA EGINGO DUGU? Armagintzaren Museoan bilduta eta interaktiboan oinarrituta, Eibarko errotategiari buruzko sarrera bat egingo dugu. Ondoren, bisita bat egingo dugu garai batean kokatuta zeuden leku batzuetara. Eibar, egungo lurraldea eta paisaia ezagutuko ditugu, ibaien, erreken eta erroten kokapenaren bitartez. Gehienak desagertu egin dira, edo hondatuta daude. Bisita gidatuan galdera honi erantzungo diogu: Eibarko errota-industriaren kokapenak eta garapenak baldintzatu al zuen Eibarko hiri-bilakaera?

ACTIVIDAD: visita guiada. OBJETIVO: Divulgar el pasado molinero de Eibar.¿CÓMO LO VAMOS A HACER? Reunidos en el Museo de la Industria Armera, a través de medios interactivos, se realizará una introducción a la molinería de Eibar. Después haremos una visita a algunos de los lugares en los que antaño estaban ubicados. Conoceremos Eibar, el territorio actual y el paisaje a través de la ubicación de ríos, arroyos y molinos. La mayoría han desaparecido, o están en ruinas. En la visita guiada responderemos a la pregunta: ¿la ubicación y desarrollo de la Industria molinera de Eibar condicionó la evolución urbana de Eibar?

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 708 446
- museoa@eibar.eus
- Doakoa / Gratuito
- Euskeraz eta gaztelaniaz
  Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Eibarren, XII. eta XIV. mendeetan kokatzen hasi ziren eta 1965era arte jardunean egon ziren 20 errota ere zenbatu dira. Alea ehotzeaz gain, haietako batzuek kanoiak zulatzeko asmakizunak ere akoplatu zituzten.

Ohikoak ziren gerra-garaietako aldaketak, armagintzaren esku jartzeko. Gaur egun ez dago Eibarko errota-industriaren aztarna nabarmenik.

En Eibar se han contabilizado hasta 20 molinos que comenzaron a instalarse en los siglos XII y XIV y que estuvieron en activo hasta 1965.

Además de moler el grano, algunos de ellos incluso acoplaron inventos para perforar cañones. Eran frecuentes los cambios en tiempos de guerra para ponerlos a disposición de la armería. Hoy en día no hay vestigios evidentes de la industria molinera de Eibar.

ARMAGINTZAREN MUSEOA
MUSEO DE LA INDUSTRIA ARMERA

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA
EIBARKO UDALA

FANDERIAKO ERROTA

ERRENTERIA

ERRENTERIAKO AZKEN ERROTA
EL ÚLTIMO MOLINO DE ERRENTERIA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Fanderiako errota Dolores Ibarruri Zumardia, z/g.

10:30

ANTOLATZAILEA: Errenteriako Udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Errenteria

EKINTZA: bisita gidatua. Fanderiako musealizatutako errota bisitatu, errotarriak lanean ikusi eta ibaiak elementu honekin izan duen garrantzia azpimarratu.

ACTIVIDAD: visita guiada. Visitar el molino musealizado de Fandería, ver trabajar las muelas y destacar la importancia del río con este elemento.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 494 521 / 690 720 264

turismoa@oarsoaldea.eus
galemysfanderia@gmail.com

Doan / Gratuito

Euskeraz eta gaztelaniaz
Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Jatorriz Fanderiako errota XV. mendean burdinola izan bazen ere, 1996 arte funtzio desberdinak izan dituen eraikina izan da: burniola, Fanderia, errota, eta irin eta pentsu fabrika. XXI. mendean ingurumen-ekipamendu publiko gisa egokitu du bere jabeak (Errenteriako Udala): "Fanderiako errotako Ibaiaren Interpretazio-Gunea: Ibaiaren Etxea". Egoitzak bi atal ditu: lehenengoan 4 errotarri eta mekanismoa daude erakusgai. Bigarren zatian panel inteipretatiboen bidez, ibaietako ekosistemen garrantzia azpimarratzen da. Erakusketa moduan lantegi honek Errenteriako ekonomian izan duen bilakaera eta garrantzia goraipatzen dira. Eraikinaren kanpotik kanala eta tiraren ibilgua ikus daitezke.

Aunque originalmente el molino de Fandería fue una ferrería en el siglo XV, hasta 1996 ha sido un edificio con diferentes funciones: ferrería, Fandería, molino, y fábrica de harina y pienso. En el siglo XXI su propietario (Ayuntamiento de Errenteria) lo ha adaptado como equipamiento público ambiental: "Centro de Interpretación del Río del Molino de Fandería: casa del Río." La sede consta de dos partes: en la primera se exponen 4 muelas y el mecanismo. En la segunda parte, mediante paneles interpretativos, se subraya la importancia de los ecosistemas fluviales. En forma de exposición se elogia la evolución e importancia de esta fábrica en la economía de Errenteria. Desde el exterior del edificio se puede ver el canal y el cauce del agua.

Gipuzkoako Foru Aldundia

GIPUZKOA

ERRENTERIA UDALA

ELORRETA-BEKOA ERROTA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
538784	4762572

ARROA/ CUENCA
DEBA IBAIA / RÍO DEBA

ELORRETA, IRAGANEKO ISPILU
ELORRETA, REFLEJO DEL PASADO

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Elorreta
Elorreta

11:00 - 14:00

ANTOLATZAILEA:
Ibarraundi museoa (Eskoriatzako udala)

ORGANIZA:
Museo Ibarraundi (Ayuntamiento de Eskoriatza)

EKINTZA: bisita gidatua, tailerrak eta girotzea. Goizean zehar errota irekita egongo da eta bisita pare bat antolatuko dira.

ACTIVIDAD: visita guiada, talleres y animación. A lo largo de la mañana el molino permanecerá abierto y se organizarán un par de visitas.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 715 453

ibarraundi@eskoriatza.eus

Doakoa / Gratuito

Euskeraz eta gaztelaniaz
Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Elorreta-Bekoa errota Bolibar errekaren ezker aldean kokatua zegoen, Eskoriatzatik Bolibarrerako bidean. Harri pare bat zuen. Ura Elorreta-Goikotik zetorkion. Azken errotaria Angel Abasolo izan zen eta 1962an ehotu zuen azken aldiz.

2008. urtean beste kokagune batetan zaharberritu zuen Udalak. Ondo kontserbatutako errota da. Gaur egunean martxan jarri daiteke erakustaldiak egiteko.

El molino Elorreta-Bekoa estaba situado en la margen izquierda del arroyo Bolibar, en dirección a Bolibar desde Eskoriatza. Tenía un par de piedras. El agua le venía de Elorreta-Goikoa. Su último molinero fue Ángel Abasolo. Su última molienda se produjo en 1962.

En el año 2008 el Ayuntamiento lo rehabilitó en otro enclave. Es un molino bien conservado. Actualmente se puede poner en marcha para realizar exhibiciones.

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura, Turismo, Gazteria eta Kirol Departamentua
ORAIN GIPUZKOA
eskoriatzako udala

IGARTUBEITI BASERRI MUSEOA

GIPUZKOAKO ERROTEN EGUNA

EZKIO-ITSASO

UTM 30N ETR989

X	Y
558177	4769373

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ARTOAREN ERABILERAK
USOS DEL MAÍZ

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 26an
26 de MAYO

16:30 > 18:30

Interpretazio zentroa
Centro de interpretación

ANTOLATZAILEA: Igartubeiti Baserri Museoa

ORGANIZA: Museo Caserío Igartubeiti

EKINTZA: familientzako tailerra. Parte hartzaileek artoa landatuko dute Igartubeitiko baratze ekologikoan. Ondoren, artoaren hostoen, artaburuen eta aleen erabilerak ezagutuko dituzte. Artoen hosto eta aleekin eguzkilorea egingo dute, gero etxera eramateko. Arto irinarekin egindako bizkotxo baten errezeta ere banatuko zaie, etxean familian egiteko.

ACTIVIDAD: taller para familias. Los participantes plantarán maíz en la huerta ecológica de Igartubeiti. A continuación, conocerán los usos de las hojas del maíz, las mazorcas y los granos. Con hojas y granos de maíz harán el eguzkilore para luego llevarlo a casa.

También se les repartirá la receta de un bizcocho elaborado con harina de maíz para cocinarlo en familia en casa.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 72 29 78 / 943 72 51 07

igartubeiti@gipuzkoa.eus

wwww.igartubeitibaserria.eus

3€ Famili txartela dutenentzat.
3€ Para los que disponen de tarjeta familiar.

Euskaraz / Euskera

Derrigorrezkoa da aurrez izena ematea
Es obligatoria la preinscripción

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Igartubeiti Baserri Museoa, Urola Garaiko eskualdeko bihotzean dago kokatuta dago. Euskal Herriko kultur ondarearen adierazle paregabea da.

Naturaren eta kulturaren arteko topagunea den XVI. mendeko baserriak zurezko dolare izugarri bat du bere barnean, baserri hau berezi egiten duena. Bertako bizimodu eta ohiturekin batera, baserrian egiten zen jarduera garrantzitsuena, sagardoa, ezagutzeko aukera eskaintzen du.

Baratze ekologikoan dauden barazki, sendabelar, fruitu zuhaitzak edota funtzio erritual eta sinbolikoa duten landareez gozatzeko aukera eskaintzen du.

El Caserío Museo Igartubeiti está situado en el corazón de la comarca del Alto Urola. Es un exponente único del patrimonio cultural del País Vasco.

El caserío del siglo XVI, punto de encuentro entre naturaleza y cultura, alberga en su interior un imponente lagar de madera que hace especial a este caserío. Junto a sus modos de vida y costumbres, brinda la oportunidad de conocer la actividad más importante que se realizaba en el caserío, la sidra.

Ofrece la posibilidad de disfrutar de verduras, plantas medicinales, árboles frutales o plantas con función ritual y simbólica que se encuentran en la huerta ecológica.

CASERÍO MUSEO IGARTUBEITI BASERRI MUSEOA

EZKIO Ayuntamiento

GIPUZKOA

IGERIBAR ERROTA

GABIRIA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
558050	4766218

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ERROTAZ ERROTA EZTANDA IBAIAN BARRENA
DE MOLINO A MOLINO POR EL RÍO EZTANDA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 21ean
21 de MAYO

Gabiria
Gabiria

10:00

ANTOLATZAILEA: Gabiriako Udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Gabiria

EKINTZA: ibilaldi gidatua. Eztanda ibaiari jarraituz Errotaberri, Igeribar errota, Errotaetxe eta Aunditegi errota bisitatuko dira aditu baten azalpenak entzunez.

ACTIVIDAD: marcha guiada. Siguiendo el río Eztanda, visitaremos los molinos Errotaberri, Igeribar, Errotaetxe y Aunditegi, acompañados de las explicaciones de un experto.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 880 734
- udala@gabiria.eus
- **www.gabiria.eus**
- Doakoa / Gratuito
- Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

7 errota katalogatu dira Gabirian: Bidaurreta, Igeribar, Errotatxo, Errotaberri-Goikoa, Errotaberri-Bekoa, Aunditegi Errota eta Beko Errota edo Gabilondo Errota. Eztanda ibaian barrena kokaturik zeuden denak.

Igeribar da gaur egun martxan dagoen errota bakarra. Ezagutzen den agiri zaharrena 1544koa da. Jabetza pribatura igaro zen orduan, lehenago Oñatiko Klaratar mojena baitzen.

Se han catalogado 7 molinos en Gabiria: Bidaurreta, Igeribar, Errotatxo, Errotaberri-Goikoa, Errotaberri-Bekoa, Aunditegi Errota y Beko Errota o Gabilondo Errota. Todos estaban situados a lo largo del río Eztanda.

Igeribar es el único molino actualmente en funcionamiento. El documento más antiguo que se conoce data de 1544. Pasó entonces a propiedad privada, pues antes pertenecía a las monjas Clarisas de Oñati.

Gipuzkoako Foru Aldundia · ORAIN GIPUZKOA · Gabiriako udala

GORDAILUA

IRUN

UTM 30N ETRS89

X	Y
596751	4798519

ARROA/ CUENCA
BIDASOA IBAIA / RÍO BIDASOA

OPILA: GARIAK IRINA, IRINAK ERROTA
OPILA: HARINA DE TRIGO, AGUA AL MOLINO

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

APIRILAK 29an
29 de ABRIL

Eusk. / Eusk.: 18:15
Gazt. / Cast.: 17:00

Gordailua, Gipuzkoako Ondare Bildumen Zentroa: Auzolan 4
20303 IRUN

ANTOLATZAILEA: GORDAILUA (Gipuzkoako Foru Aldundia, Kultura, Lankidetza, Gazteria eta Kirol Departamendua).

ORGANIZA: GORDAILUA (Diputación Foral de Gipuzkoa - Cultura, Cooperación, Juventud y Deportes).

EKINTZA: bisita gidatua Gordailuko instalazioetan barrena, batik bat ondare-biltegietan, bertatik bertara emateko azalpenak, errotagintzari loturiko objektu zenbaitena ez ezik, zertan eta zergatik hartzen ditugun ondaretzat erabilitako irizpideena ere: ondare higigarria (Gordailukoa), baina baita higiezina (errotak, kasu honetan), materiagabea (bertsoak, kantak, mitoak, jakintza teknikoen transmisioa...), dokumental eta bibliografikoa (Antxon Agirre zenaren aipamena...), eta abar..

ACTIVIDAD: visita guiada a través de las instalaciones de Gordailua, principalmente en los almacenes patrimoniales, explicando, además de algunos objetos relacionados con la molinología, en qué y por qué tomamos como patrimonio los criterios utilizados: patrimonio mueble (de Gordailua), pero también inmueble (molinos, en este caso), inmaterial (versos, canciones, mitos, transmisión de conocimientos técnicos), documental y bibliográfico (mención al difunto Antxon Agirre), etc.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 555 520

gordailua@gipuzkoa.eus

www.gipuzkoa.eus/es/web/gordailua

Doakoa / Gratuito

Euskeraz eta gaztelaniaz
Euskera y castellano

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Gordailuan, Gipuzkoako Ondare Bildumen Zentroan, hainbat errota mota (arkeologikoak, garitarakoak, kaferakoak, kakaorakoak...) edota haiei loturiko lanabesak, artelanak, eta abar erakutsiko dira errotek historikoki izan duten funtzio ezinbestekoaren garrantzia eta balioa agerrarazteko; hain zuzen, data dela eta, Oarso-Bidasoa eskualdeko San Marko eguneko erritoa, amabitxiek besoetakoei opila eskaintzekoa, oinarri hartuta, bizimodu tradizionalean erroten zentraltasun ekonomiko, sozial eta kulturala aintzat hartuko da, eta XXI. mendean halako kultur ondarea nola kudeatu planteatuko da, gogoeta gisa.

En Gordailua, el Centro de Colecciones Patrimoniales de Gipuzkoa, se expondrán diversos tipos de molinos (arqueológicos, para trigo, para café, para cacao) o utensilios, obras de arte, etc. relacionados con ellos, con el fin de reflejar la importancia y el valor de la imprescindible función que históricamente han desempeñado los molinos; Precisamente por la fecha, en base al rito de San Marcos de la comarca de Oarso-Bidasoa por el cual las madrinas ofrecían tortas a sus ahijados, se tendrá en cuenta la centralidad económica, social y cultural de los molinos en la vida tradicional y se planteará, a modo de reflexión, cómo gestionar este tipo de patrimonio cultural en el siglo XXI.

G|O|R|D|A|I|L|U|A
Gipuzkoako Ondare Bildumen Zentroa
Centro de Colecciones Patrimoniales de Gipuzkoa

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA

irun
www.irun.org

TXURINGAIN ERROTA

UTM 30N ETRS89

X	Y
572386	4782735

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

TXURINGAIN ERROTA EZAGUTU ETA BALOREAN JARRI
CONOCER Y PONER EN VALOR EL MOLINO TXURINGAIN

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00 > 12:00

Txuringain errota
Molino de Txuringain

ANTOLATZAILEA: Txuringain errotako jabeak/ Larraulgo udala

ORGANIZA: propietarios del molino Txuringain / Ayuntamiento de Larraul

EKINTZA: ate irekiak. Errotaren jabeak, Jose Luis-ek, errotaren nondik norakoak azalduko ditu.

ACTIVIDAD: puertas abiertas. Allí José Luis, propietario del molino, explicará los entresijos del molino.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

634 289 327

kultura@larraul.eus

3 €

Euskeraz / Euskera

Taldeko 20 pertsona gehienez
20 personas máximo por grupo

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Txuringadiko errota garagarra edo artoa xehetzeko errota izatez gain badu berezitasuna, Energia modu askotara erabili daitekeenaren adibide bat da. Izan ere, errotaren berezko ehotze-jarduerarekin batera, makina erremintaren zorrozteko makina ere erabiltzen du, arrasteluaren hortzak punta ateratzen ditu, zurgin-eskuila, zinta-zerra, zurezko zulagailua eta etxeko argirako dinamoa ere energia sortzen du.

El molino de Txuringadi además de moler cebada y maíz tiene su particularidad: es un ejemplo de cómo se puede emplear la energía de muchas maneras. De hecho, junto con la actividad de molienda propia del molino, hace también uso de la energía para la máquina afiladora, el cepillo de carpintero, la sierra de cinta, el taladro de madera y la dinamo para luz doméstica.

Gipuzkoako Foru Aldundia

ORAIN GIPUZKOA

LARRAUL
Udala

IGARALDE ERROTA

LEGAZPI

UTM 30N ETRS89	
X	Y
554166	4763152

ARROA/ CUENCA
UROLA IBAIA / RÍO UROLA

IGARALDE ERROTA ETA OGIAREN TXOKORA BISITA GIDATUA
VISITA GUIADA AL MOLINO IGARALDE Y AL RINCÓN DEL PAN

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00

Ogiaren Txokoan Igaralde Baserria. Brinkola.
Tren geltokiaren ondoan / Junto a la estación del tren

ANTOLATZAILEA: LENBUR Fundazioa

ORGANIZA: Fundación LENBUR

EKINTZA: bisita gidatua. Bisita Ogiaren Txokoan hasiko da, bertan Tiburrek, Igaralde Goenako jabeak, Ogiaren Txokoa Museoan bisita gidatua egingo du, ondoren ogia egiteko erabiltzen zen labe zaharra eta gaur egun erabiltzen duen labea erakutsiko dizkigu. Bisita amaitu ondoren, parean dagoen XV. mendeko errota martxan jartzeko aukera izango dugu.

ACTIVIDAD: visita guiada. La visita comenzará en el Rincón del Pan, donde Tibur, propietario de Igaralde Goena, realizará una visita guiada por el Museo del Rincón del Pan, después nos mostrará el antiguo horno con el que se elaboraba el pan y el horno que hoy utiliza. Una vez finalizada la visita, podremos poner en marcha el molino del siglo XV que se encuentra enfrente.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 73 04 28
- mirandola@lenbur.com
- 3 €
- Taldearen arabera euskaraz edo gaztelaniaz egingo da.
  Euskara-Castellano (dependiendo del grupo)
- Derrigorrezkoa da aurrez izena ematea
  Es obligatoria la preinscripción

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Igaralde errotaren lehen idatzizko aipamena, 1515. urtekoa da. 1516. urtean, jabetza Oñatiko Lazarraga famili boteretsuaren eskuetara pasatzen da. 1729 eta 1730 urteetan, errota berreraiki egiten da, Martin de Garro, hargin maisuaren eskutik. XIX eta XX. mendeetan Urmenetarrak bizi izan ziren errotan. Marcellano Urmeneta eta Clara Iñurritegiren ondorengoa Benito Iñurritegi Zabaleta iloba izan zen. Benito Iñurritegi eta Manoli Beristain Urkiola senar-emazteak izan ziren Igaralde errotako azken errotariak. Errota honetan, gehienbat artoa, garagarra eta garia ehotzen ziren. Gaur egun LENBUR Fundazioak bisita turistiko eta pedagogikoak antolatzen ditu errota martxan jarriz. Errotako bisita, ondoan dagoen Ogiaren Txokoa Museoarekin erakusten da.

La primera mención escrita del molino Igaralde data de 1515. En 1516 la propiedad pasa a manos de la poderosa familia Lazarraga de Oñati. En 1729 y 1730 el molino es reconstruido por el maestro cantero Martín de Garro. Durante los siglos XIX y XX los Urmeneta vivieron en el molino. El sucesor de Marceliano Urmeneta y Clara Iñurritegi fue su sobrino Benito Iñurritegi Zabaleta. El matrimonio formado por Benito Iñurritegi y Manoli Beristain Urkiola fueron los últimos molineros del molino Igaralde. En este molino se molían principalmente maíz, cebada y trigo. Actualmente la Fundación LENBUR organiza visitas turísticas y pedagógicas poniendo en marcha el molino. La visita al molino se muestra junto con el Museo Rincón del Pan, situado al lado.

Gipuzkoako Foru Aldundia — ORAIN GIPUZKOA — LEGAZPIKO Udala

ERROTATXO

MUTILOA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
559313	4763530

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

MUTILOAKO ERROTA HERRITAR NAHIZ KANPOKOEI ERAKUSTEKO EGUNA
DÍA DE EXPOSICIÓN DEL MOLINO DE MUTILOA A VECINOS Y FORANEOS

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

10:00 > 12:00
16:00 > 18:00

Mutiloako plaza
Plaza de Mutiloa

ANTOLATZAILEA: Mutiloako udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Mutiloa

EKINTZA: bisitaldi gidatua. Maiatzaren 8a erroten eguna dela aprobetxatuz errota erakusteko ateak irekitzea proposatzen da. Egun osoan zehar 4 txanda antolatuko dira, euskaraz 3 saio eta bakar bat gaztelaniaz (eskatuko balitz). Proiektuaren berri Goierriko hedabideetan zabalduko da eta aldez aurretik txanda hartzeko aukera egongo da. Txanda ezberdinak, 2 goizez eta beste 2 arratsaldez.

ACTIVIDAD: visita guiada. Aprovechando que el 8 de mayo es día de los molinos se propone abrir las puertas para mostrar el molino. Durante todo el día se organizarán 4 turnos, 3 sesiones en euskera y una única en castellano (si se solicitara). La información del proyecto se difundirá en los medios del Goierri. Turnos diferentes, 2 por la mañana y otros 2 por la tarde.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 800 450

udala@mutiloa.eus

2 €

Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Mutiloako udalerria errota asko bildu dituen herria da, gaur egun egoera onean dago Errotatxo izenekoa. Eraikina Udalaren jabetzakoa da eta azken urteotan berreskuratzeko lan handia egin da. Errota dagoen espazioa eta goiko zatia, Mutiloako ondarea jasoko duen gunea izango da. Eraikin osoa kalifikatuta dago Santiago bideari atxikitutako elementu gisa: errotaren eraikina, errotariaren etxebizitza eta baserriko elementuak (ikuilua, ganbara, mandioa, etab.).

El municipio de Mutiloa es un pueblo que ha reunido muchos molinos. Hoy en día el conocido como Errotatxo se encuentra en buen estado. El edificio es propiedad del Ayuntamiento y en los últimos años se ha trabajado intensamente en su recuperación. El espacio en el que se encuentra el molino y la parte superior será el lugar donde se recogerá el patrimonio de Mutiloa. Todo el edificio está calificado como elemento adosado al Camino de Santiago: el edificio del molino, la vivienda del molinero y los elementos del caserío (cuadra, desván, granero, etc.).

Gipuzkoako Foru Aldundia · GRAIN GIPUZKOA

Mutiloako Udala

ARRASKU, UGARTE eta IHURRITAKO ERROTAK

OIARTZUN

UTM 30N ETRS89

X	Y
592919	4794098

ARROA/ CUENCA
OIARTZUN IBAIA / RÍO OIARTZUN

ERROTAZ ERROTA OIARTZUN IBAIAN BARRENA
DE MOLINO A MOLINO POR EL RÍO OIARTZUN

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

Karrika auzoko
Arteaga frontoia

9:45

ANTOLATZAILEA: Ihurrita Errota Sustatzeko Elkartea eta Oiartzungo Udala

ORGANIZA: Ihurrita Errota Sustatzeko Elkartea y Ayuntamiento de Oiartzun

EKINTZA: Ibilaldi gidatua. Ibilaldi honetan, Oiartzun ibaia eta Arditurriko bidegorria ardatz hartuta, hiru errota bisitatuko dira. Ibilaldia Karrika auzoan hasiko da. Bertan, Oiartzungo Erroten inguruko sarrera laburra emanda, Arrasku errota bisitatuko dugu. Ondoren, Altzibar auzoko Ugarteko errotaren azpiegitura ikusteko aukera izango dugu. Azkenik, Ugaldetxo auzoko Ihurritako errota martxan ikusiko dugu.

ACTIVIDAD: marcha guiada. Siguiendo el bidegorri paralelo al río Oiartzun se visitarán tres molinos. La marcha comenzará en el barrio de Karrika. Allí, tras una breve introducción, visitaremos el molino Arrasku. Después, nos acercaremos al barrio de Altzibar para contemplar la infraestructura del molino de Ugarte. Por último, en el barrio de Ugaldetxo, veremos el molino de Ihurrita y su maquinaria en acción.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 49 45 21
turismoa@oarsoaldea.eus
Doan / Gratuito
Euskara / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Oiartzungo erroten historia aspaldikoa da. Alfonso XI erregeak 1328. urtean Irun eta Oiartzungo olagizonei aitortutako Burdinolen Foruan aipatzen dira. Guztira, 20 errota inguru katalogatu dira gure herrian. Gaur egun horietatik hiruk jarraitzen dute osorik: Ihurrita, Ugarte eta Arraskuko errota. Bizimodu tradizionalaren eta teknologiaren adierazpen, gure bailarako historia interpretatzeko ezinbesteko kultura ondasunak dira.

La historia de los molinos de Oiartzun es antigua. Se mencionan en el Fuero de Ferrerías, reconocido por el rey Alfonso XI a los ferrones de Irun y Oiartzun en 1328. En total, se han catalogado unos 20 molinos en nuestra localidad. En la actualidad tres de ellos se encuentran en buenas condiciones: Ihurrita, Ugarte y el molino de Arrasku. Expresión del estilo de vida tradicional y de la tecnología, son bienes culturales imprescindibles para interpretar la historia de nuestro valle.

OIARTZUNGO UDALA

SAN MIGEL ERROTA

UTM 30N ETRS89

X	Y
547597	4764646

ARROA/ CUENCA
DEBA IBAIA / RÍO DEBA

OÑATIKO SAN MIGEL ERROTA
MOLINO SAN MIGEL DE OÑATI

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00

Oñatiko Turismo Bulegoa
Oficina de Turismo de Oñati

ANTOLATZAILEA:
Oñatiko Turismo Bulegoa

ORGANIZA:
Oficina de Turismo de Oñati

EKINTZA: bisita gidatua. Oñatiko kondeena zen XV. mendeko errota martxan jarri eta honen funtzionamenduaz informatuko da irina nola lortzen zen azalduaz. Errotek Oñatiko historian izandako garrantzia ere azalduko da.

ACTIVIDAD: visita guiada. Se pondrá en marcha el molino del siglo XV perteneciente a los condes de Oñati y se informará de su funcionamiento explicando cómo se obtenía la harina. También se explicará la importancia de los molinos en la historia de Oñati.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943783453
- turismo@onati.eus
- Doakoa / Gratuito
- Euskeraz / Euskera
- Derrigorrezkoa da aurrez izena ematea
  Es obligatoria la preinscripción

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Oñatiko San Migel Errota: Bere lehen aipamena XV. mendekoa da. San Migel Monasterioaren jaun-ondasunen zati zen eta bere jabe ziren Oñatiko kondeek hamarrenak jasotzeko eskubidea zuten.

1929an zerrategi bihurtu zen baina irina egiteko lantegi zaharraren aztarnak gorde ziren.

Molino San Miguel de Oñati: su primera mención data del siglo XV. Formaba parte de los bienes señoriales del Monasterio de San Miguel y los condes de Oñati que lo poseían tenían derecho a los diezmos.

En 1929 se convirtió en serrería, pero se conservaron restos de la antigua fábrica de elaboración de harina.

IRAEGI ERROTA, LAPATZA TXIKIA eta GOIKO ERROTA

ORMAIZTEGI

UTM 30N ETRS89

X	Y
559517	4765299

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ORMAIZTEGIKO ERROTAK EZAGUTUZ
CONOCIENDO LOS MOLINOS DE ORMAIZTEGI

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

10:00 - 13:00

Gizarte etxea, areto nagusia
Gizarte etxea, salón de actos

ANTOLATZAILEA: Ormaiztegiko udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Ormaiztegi

EKINTZA: Ibilaldi gidatua. Ormaiztegiko erroten gaineko dokumentazioa bilduz lan handia egin duten herritarren azalpenak entzunez, hiru errotak zeuden tokietara txango bat egitea proposatzen dugu, familiarekin zein lagun-taldearekin egiteko aproposa.

ACTIVIDAD: marcha guiada. Excursión a los lugares donde estaban los tres molinos. Durante el mismo, los vecinos que han trabajado intensamente recogiendo documentación sobre los molinos de Ormaiztegi darán las explicaciones pertinentes. Plan ideal para familias y grupos de amigos.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

688 657 455

kultura@ormaiztegi.eus

Doan /Gratuito

Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

XIX. mendeko agirien arabera, Ormaiztegin hiru errota izan dira: Iraegi errota, Lapatza Txikia (Errota Txikia ere deitu izan zaiona) eta Goiko Errota (edo Lapatsa errota). Iraegi irin-errotak Uherkaldeko presan zuen ur-hartunea eta urtean 3 eta 6 hilabete bitartean lan egiten zuen. 1964. urtera arte egon zen funtzionamenduan; 1933tik 1954ra bitartean energia elektrikoa ere ekoitzi zuen. 2008an desagertu ziren erroteren hondakinak, baina oraindik ere aldeparoaren zati bat ikus daiteke. Goiko Errotan turbina bat, dinamo sorgailu bat eta banaketa-kaxa instalaturik zeuden, bainuetxeari zerbitzua emateko. Halaber, 1903tik aurrera argindarra eman zion udalari, argiteria publikorako. Lapatza Txikia errotak ogia egiteko labea zuen, ondoren herritarrei saltzeko. Ormaiztegin sortutako lehenengo enpresa ekimenetako bat kokatu zen bertan, La Privilegiada txikoria-fabrika. Horrez gain, energia elektrikoa ere ekoizten zuten Lapatza Txikiko ur-jauzian. Aroztegia ere hartu zuen errotak, 1915etik aurrera, eta azkenik, ferra eta laminazio fabrika bihurtu zen. 1999an eraitsi zuten.

Según la documentación del siglo XIX, en Ormaiztegi ha habido tres molinos: el molino Iraegi, el Lapatza Txikia (también llamado Errota Txikia) y el Goiko Errota (o molino Lapatsa). El molino harinero Iraegi tenía una toma de agua en la presa de Uherkalde y trabajaba entre 3 y 6 meses al año. Estuvo en funcionamiento hasta 1964; también produjo energía eléctrica entre 1933 y 1954. En 2008 desaparecieron los restos del molino, pero todavía se puede ver parte del depósito. En el Goiko Errota se había instalado una turbina, un generador de dinamos y una caja de distribución para dar servicio al balneario. Asimismo, a partir de 1903 suministró energía eléctrica al ayuntamiento para alumbrado público. El molino Lapatza Txikia disponía de un horno para la elaboración del pan, para su posterior venta a la ciudadanía. En ella se ubicó una de las primeras iniciativas empresariales surgidas en Ormaiztegi, la fábrica de achicoria La Privilegiada. También producían energía eléctrica en el salto de agua de Lapatza Txiki. El molino ocupó también la carpintería, a partir de 1915, y finalmente se convirtió en fábrica de herraduras y laminación. Fue derribado en 1999.

Gipuzkoako Foru Aldundia

ORAIN GIPUZKOA

Ormaiztegiko Udala

RAFA GORROTXATEGI TXOKOLATE MUSEOA

TOLOSA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
574543	4775232

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

RAFA GORROTXATEGI TXOKOLATE MUSEUM-ERA BISITA
VISITA AL MUSEUM DEL CHOCOLATE RAFA GORROTXATEGI

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00 - 12:00

Rafa Gorrotxategi-ren obradorea.
Usabal Poligonoa, 14
TOLOSA

ANTOLATZAILEA: Rafa Gorrotxategi 1680, S.L.

ORGANIZA: Rafa Gorrotxategi 1680, S.L.

EKINTZA:

Bisita librea: bisitariek bidea egiten dute informazio panelak jarraitzen duten bitartean; panel hauetan QR kodeak daude eta bideo batzuk ikus daitezke eta horietan Rafa-k explikatzen du eremu bakoitzean dauden tresnak. Bukaeran **TXOKOLATEA** dokumentala ikusi daiteke kakaoari eta txokolateari buruz.

Bisita gidatua: bisita Rafa edo bere semea Armintz-ekin egiten da. Beraiek explikatuko diete bisitariei, tresna eta makina guztien historia. Bidearen bukaeran txokolate dastaketa bat egiten da eta bukatzeko **TXOKOLATEA** dokumentala ikusten da.

Txokolate tailerra: museoa Rafa edo Armintz-ekin bisitatzen da eta gero eskulan batzuk egiten dira txokolatearekin "jolasteko"; bukatzeko **TXOKOLATEA** dokumentala ikusten da.

ACTIVIDAD:

Visita Libre: los visitantes hacen el camino mientras siguen los paneles informativos en los que hay códigos QR y se pueden ver algunos vídeos en los que Rafa explica las herramientas que hay en cada zona. Al final se puede ver el documental **TXOKOLATEA** sobre cacao y chocolate.

Visita guiada: la visita se realiza con Rafa o su hijo Armintz. Ellos explicarán la historia de todos los instrumentos y máquinas. Al final del camino se hace una cata de chocolate y para terminar se ve el documental **TXOKOLATEA**.

Taller de chocolate: el museo se visita con Rafa o Armintz y luego se hacen unas manualidades para "jugar" con chocolate; para terminar se ve el documental **TXOKOLATEA**.

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Txokolateko museoan ibilbide bat diseinatu dugu, bost eremu ezberdinekin. Bidean zehar, kakaoaren eta txokolatearen lanekin zerikusia duten makinak eta tresnak erakusten ditugu (argizarigintza, metateak, errotak eta morteroak, txigorgailuak). Eskuz eragiteko errota bat daukagu.

En el museo del chocolate hemos diseñado un recorrido con cinco zonas diferentes. A lo largo del camino mostramos máquinas y utensilios relacionados con los trabajos del cacao y el chocolate (cerería, metates, molinos y morteros, tostadoras). Tenemos un molino de accionamiento manual.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 89 03 06

info@rafagorrotxategi.eus

www.rafagorrotxategi.eus

Euskeraz eta gaztelaniaz / Euskera y castellano

Bisita librea: helduak 4 € eta umeak (6-14 urte) 2 €
Bisita gidatua: helduak 10 € eta umeak (6-14 urte) 6 €
Txokolate tailerra: helduak 20 € eta umeak (6-14 urte) 10 €

Visita libre: adultos 4 € y niños (6-14 años) 2 €
Visita guiada: adultos 10 € y niños (6-14 años) 6 €
Taller del chocolate: adultos 20 € y niños (6-14 años) 10 €

Gipuzkoako Foru Aldundia · ORAIN GIPUZKOA · MUSEUM RAFA GORROTXATEGI · TOLOSA

ANDATZA MEDIKO ERROTARI-HARROBIAK

UTM 30N ETRS89	
X	Y
575885	4789770

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ANDATZAKO ERROTARRIAK
CANTERAS MOLERAS DE ANDATZA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

9:00

San Esteban auzoa
Barrio de San Esteban

ANTOLATZAILEA: Usurbilgo Udala

ORGANIZA: Ayuntamiento de Usurbil

EKINTZA: mendi ibilaldia. Mendi ibilaldi honetan, errotarrien jatorria, teknologia eta bere inguruan sortzen zen ekonomia eta bizimodua bertatik bertara ezagutzeko aukera eskeiniko da, gaian adituak diren Javi Castro eta Yoseba Alonsoren eskutik.

ACTIVIDAD: senderismo. Durante la excursión de montaña se ofrecerá la oportunidad de conocer el origen de las muelas, la tecnología y la economía que se generaba a su alrededor, de la mano de dos expertos en la materia, Javi Castro y Yoseba Alonso.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 371 951
- ingurumena@usurbil.eus
- **wwww.usurbilkultura.eus/**
- Doan /Gratuito
- Euskeraz eta gaztelaniaz
  Euskera y castellano
- 8 km. inguruko goiz buelta izango da. Mendian ibiltzeko jantzi egokiarekin etorri behar da.
  El recorrido cubre 8 km., por lo que se recomienda ir equipado con ropa de montaña.

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Usurbilgo Andatza mendiak 25 harrobi eta 150 errotarri baino gehiago dauzka bere lurretan. Oraindik ere, mendian ikus daitezke horiek denak eta beren aztarnak berriki ezagutu diren herri ondare dira. Mota ezberdin ugaritako errotarriak topatu daitezke, lantze prozesuan, hasi berriak, ia amaitzear dauden harriak edo/eta tamaina eta funtzio ezberdinetakoak. Mendian dagoen ondare honek, mendeetan zehar Usurbilen errotagintzaren inguruan sortu zen bizimoduaren adierazle dira, eta mendia zer nola ustiatzen zen ulertzen laguntzen dute.

El monte Andatza de Usurbil cuenta en sus terrenos con 25 canteras y más de 150 muelas. Se pueden encontrar muelas de diferentes tipos, en proceso de elaboración, recién comenzados, piedras casi terminadas o de diferentes tamaños y funciones. Este Patrimonio, descubierto recientemente, es un exponente de la forma de vida que durante siglos se gestó en Usurbil en torno a la molinología.

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA
Usurbilgo Udala

KANPAIN ERROTA

ZALDIBIA

UTM 30N ETRS89	
X	Y
569178	4765491

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ZALDIBIAKO ERROTEN EGUNA
DÍA DE LOS MOLINOS DE ZALDIBIA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 15ean
15 de MAYO

10:30 - 16:30

Zaldibiako plaza
Plaza de Zaldibia

ANTOLATZAILEA: Zaldibiako Udaleko Kultura Saila eta erroten jabeak

ORGANIZA: Departamento de Cultura del Ayuntamiento de Zaldibia y propietarios de molinos

EKINTZA: ate irekiak eta ibilaldia. Zaldibiako Erroten egunean, ate irekiak egingo dira ibilbide batek lotuko dituen hiru puntutan: Zubieta-baserrian, Olako-errotan eta Kanpain errotan. Bakoitzean jabeek beren instalazioak eta funtzionamendua erakutsiko dituzte. Ibilbidea 2km ingurukoa da, oinezko bidetik egiteko modukoa, haur txikienekin egiteko ere egokia. Plazatik abiatu, Zubieta baserrira joan lehenik, bueltan Olako-errotan gelditu eta amaiera Kanpain errotan (plaza ondoan) emango zaio.

ACTIVIDAD: puertas abiertas y marcha guiada. En el día de los molinos de Zaldibia se realizarán puertas abiertas en tres puntos que estarán unidos por un recorrido: Zubieta-baserria, Olako-errota y Kanpain errota. En cada uno de ellos los propietarios mostrarán sus instalaciones y funcionamiento. El recorrido es de unos 2 km, transitable a pie, también apto para los niños más pequeños. Partiendo de la plaza, primero se llegará al caserío Zubieta, después de visitara el Olako-errota, finalizando el recorrido en el molino Kanpain (junto a la plaza).

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 16 03 38

kulturetxea@zaldibia.eus

www.zaldibia.eus

Doan /Gratuito

Euskeraz / Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Zaldibian asko izan dira bi ur-bideen (Urtsubi-erreka eta Amundarain-erreka) ertzeetan kokatu diren errotak: Urtsuko-errota, Olako-errota, Kanpain-errota, Beko-errota, Zubietako errota...

Ondare honetan nabarmentzekoa da Kanpaingo errota, XII. Mendeko izkribuetan jada ageri dena, eta gaur egunera arte egoera oso onean mantendua eta zaindua. Gaur egun martxan jarri litezkeen bi irin errota ditu.

Bestetik, Zubieta baserriko errota ere martxan dago gaur egun eta argi-indarra sortzeko erabiltzen da.

En Zaldibia han sido numerosos los molinos ubicados en las márgenes de los dos cauces de agua (Urtsubi-erreka y Amundarain-erreka): Urtsuko-errota, Olako-errota, Kanpain-errota, Beko-errota, Zubietako-errota...

En este patrimonio destaca el molino de Kanpain, que ya aparece en los escritos del siglo XII, mantenida y cuidada en muy buen estado hasta nuestros días. En la actualidad cuenta con dos molinos harineros que pueden funcionar.

Por otro lado, el molino del caserío Zubieta también está en funcionamiento en la actualidad y se utiliza para generar energía eléctrica.

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA

ZALDIBIAKO UDALA

INTXAUSTI ERROTA

ZEGAMA

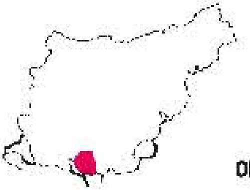

UTM 30N ETRS89

X	Y
558436	4759454

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

INTXAUSTIERROTA: GIPUZKOAKO ZERAMIKA-ERROTA BAKARRA
MOLINO DE INTXAUSTI: ÚNICO MOLINO DE CERÁMICA DE GIPUZKOA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00 > 12:00

Intxausti errota
Molino de Intxausti

ANTOLATZAILEA: Zegamako Udala eta Gipuzkoako Parketxe Sarea elkarlanean

ORGANIZA: Ayuntamiento de Zegama y Gipuzkoako Parketxe Sarea

EKINTZA: bisita gidatua. Intxausti errota eraikinean ikusgai dauden baliabideak erakutsiko dira: errotako harrizko errotarria, buztina irabiatzen zuten zuloa eta errotako berniz-harriak eta indarra igortzen zuten engranajeak. Ondoren, funtzionamendua ulertarazteko hainbat baliabide erabiliko dira: panelak, argazki zaharrak eta ontzigintzan erabiltzen ziren materialak

ACTIVIDAD: visita guiada. Se mostrarán los recursos expuestos en el edificio molino Intxausti: la muela de piedra del molino, el agujero donde se batían la arcilla y las piedras de barniz del molino y los engranajes que emitían la fuerza. Posteriormente, se utilizarán diversos medios para hacer entender su funcionamiento: paneles, fotografías antiguas y materiales que se utilizaban en la construcción naval.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 80 21 87 / 688 623 609
- anduetza@gipuzkoanatura.eus
- Doanik / Gratuito
- Euskeraz / Euskera
- Errota ez da martxan jartzen
  El molino no se pone en marcha

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Gipuzkoan dagoen zeramika errota bakarra da. Intxausti errota, XX. mende hasieran eraiki zuen Zegamako eltzegile batek, buztina irabiatu eta bernizak ehotzeko. Errekaren beste aldean Intxausti baserria dago. Garai batean buztina lantzeko labea zegoen eta zeramika ontziak lehortzeko gune bezala ere erabiltzen zen. Hortik datorkio Intxausti izena. Egun, oraindik ikusgai daude errotako harrizko errotarria, buztina irabiatzen zuten zuloa, esmalte eta bernizak egiteko labea, errotako berniz-harriak eta indarra igortzen zuten engranajeak. 2005-2006 urteetan zehar berreraikuntza lanak egin ziren. Bi funtzio zituen Oria ertzeko errota honek: lehena, buztina urarekin nahastea, aspadun zuloan (kanpoan); eta bigarrena, zeramikazko ontziak bernizatzeko erabiltzen zen beiraztatze (vidriado) eta esmaltaketa ehotzea (barruan).

Es el único molino de cerámica que existe en Gipuzkoa. El molino Intxausti fue construido a principios del siglo XX por un alfarero de Zegama para batir la arcilla y moler barnices. Al otro lado de la regata se encuentra el caserío Intxausti. Antiguamente existía un horno para trabajar la arcilla y también se utilizaba como zona de secado de vasos cerámicos. De ahí su nombre Intxausti. En la actualidad se conservan visibles la muela de piedra del molino, el agujero donde se batía la arcilla, el horno de esmalte y barniz, las piedras de barniz del molino y los engranajes que emitían la fuerza. Durante los años 2005-2006 se realizaron obras de reconstrucción. Este molino de la ribera del Oria tenía dos funciones: la primera, mezclar la arcilla con el agua, en un agujero con aspa (exterior); y la segunda, moler el vidriado y el esmaltado (dentro) que se utilizaba para barnizar recipientes cerámicos.

GIPUZKOAKO PARKETXEAK
HAMAR URTEZ ELKARREKIN

ZEGAMAKO UDALA

LARRAONDO ZERRATEGI HIDRAULIKOA

ZERAIN

UTM 30N ETRS89

X	Y
557520	4761914

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

LARRAONDO ZERRATEGI HIDRAULIKOA
SIERRA HIDRAULICA LARRAONDO

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

11:00

Zeraingo Turismo Bulegoa
Oficina Turismo Plaza de Zerain

ANTOLATZAILEA: Zeraingo Turismo Bulegoa

ORGANIZA: Oficina de Turismo de Zerain

EKINTZA: bisita gidatua. Larraondo zerrategiko teknologia bertatik bertara eta martxan ikusteko aukera: aldaparoa, turbinak, zerrak eta egurra lantzeko bestelako makinak...

ACTIVIDAD: visita guiada. Posibilidad de ver in situ y en marcha la tecnología de la serrería Larraondo: depósito, turbinas, sierras y otras máquinas para trabajar la madera...

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

943 80 15 05 / 649 946 277

turismobulegoa@zerain.eus

2€ helduak / 1,5€ 5-12 urte
2€ adultos / 1,5€ 5-12 años

Euskeraz /Euskera

Plaza mugatuak. Bakoitza bere autoan mugituko da Zeraingo Plazatik Larraondoraino, gidaren atzetik.
Plazas limitadas. Cada uno se desplazará en su coche desde la Plaza de Zerain hasta Larraondo, siguiendo la guía.

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

1890. urte inguruan eraikia, Larraondo zerrategia Zeraingo mendietan jalotzen den Lasurtegi errekatxoko urez baliatzen da eta gaur egun ere eraiki zeneko ezaugarri eta berezitasunak mantentzen ditu.

Zerrategiko lana Larraondo baserriko biztanleek burutzen zuten, baserriko lanaren osagarri. Hori dela-eta, negu-udaberri garaian lan egiten zen batez ere bertan: baserrian lanik gutxien zutenean eta errekatxoak ur gehien zekarrenean.

1960. urte inguruan utzi zioten Larraondoko zerrategia erabiltzeari. Geroztik erreka bazterrean iraun du isilean baina, oraindik ere, bere mekanismo zaharkituak lanean ikus daitezke.

Construida hacia 1890, la serrería de Larraondo se sirve de las aguas del riachuelo Lasurtegi que nace en los montes de Zerain y conserva las características y peculiaridades de su construcción.

El trabajo de aserradero lo realizaban los habitantes del caserío Larraondo, como complemento al trabajo del caserío. Por ello, se trabajaba sobre todo en la época invierno-primavera: cuando menos trabajo tenían en el caserío y cuando más agua traía el riachuelo.

Hacia 1960 dejó de utilizarse la serrería de Larraondo. Desde entonces ha permanecido silenciosamente a la vera del río, pero todavía se pueden ver sus anticuados mecanismos trabajando.

Gipuzkoako Foru Aldundia
GIPUZKOA
ZERAIN
HERRI TXIKI BIZI BAT

AKEZKO ERROTA

ZIZURKIL

UTM 30N ETRS89

X	Y
576134	4782390

ARROA/ CUENCA
ORIA IBAIA / RÍO ORIA

ZIZURKILGO ERROTAK EZAGUTZEN
CONOCIENDO LOS MOLINOS DE ZIZURKIL

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 7an
7 de MAYO

11:00

Joxe Arregi Plazan
Plaza Joxe Arregi

ANTOLATZAILEA: Zizurkilgo Udala eta Kultura-Euskara batzordea

ORGANIZA: Ayuntamiento de Zizurkil y comisión de Cultura-Euskara

EKINTZA: Akezko Errota konpondu da eta maiatzaren 7an martxan jarriko da, bisitaldiak antolatuz. Ondoren, Joxe Arregi plazan erromeria eta talo tailer eta postuak jarriko dira.

ACTIVIDAD: se ha reparado el Akezko errota y se pondrá en marcha el 7 de mayo, organizando visitas. Se pondrá en marcha el Akezko errota y se realizarán visitas. A continuación, en la plaza Joxe Arregi se instalarán talleres y puestos de romería y talo.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 691 012 (extensión 4 luzapena)
- kultura@zizurkil.eus
- Doan / Gratuito
- Euskeraz /Euskera

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Zizurkilen sei errota katalogatu dira. Hauen artean, Akezko Errota eta Loidi Errota dira gaur egun aipagarrienak. Lehena, Akezko bailaran kokatua dago, Asteasuko errekako ibai-terraza estu batean. Lehenengo erreferentzia 1595 urtekoa da. Barruan eginiko erreformari esker museo bat bihurtu dira errota zaharreko makinak, balantza zaharrak eta jatorrizko pisu bilduma on bat. Bigarrena, Mendibailaran kokatuta dago, Adunako errekaren ertzean. 1848. Urtean eraiki zen errota. Errotaren eta zentralaren ekoizpen-azpiegitura gehienak, edonola ere, ia guztiz desagertu dira.

En Zizurkil se han catalogado seis molinos. Entre ellos, destacan el molino de Akezkoa y el molino de Loidi. El primero está situado en el valle de Akezkoa, en una estrecha terraza fluvial del arroyo de Asteasu. La primera referencia data de 1595. Gracias a su reforma interior se han convertido en un museo las máquinas del antiguo molino, las antiguas balanzas y una buena colección de pisos originales. El segundo se sitúa en el valle de Mendialdea, a orillas del arroyo de Aduna. En 1848 se construyó el molino. La mayor parte de las infraestructuras productivas del molino y de la central, en cualquier caso, han desaparecido casi por completo

Gipuzkoako Foru Aldundia · ORAIN GIPUZKOA · ZizurkilgoUdala

MAREA ERROTA

UTM 30N ETRS89

X	Y
560265	4794137

ARROA/ CUENCA
UROLA IBAIA / RÍO UROLA

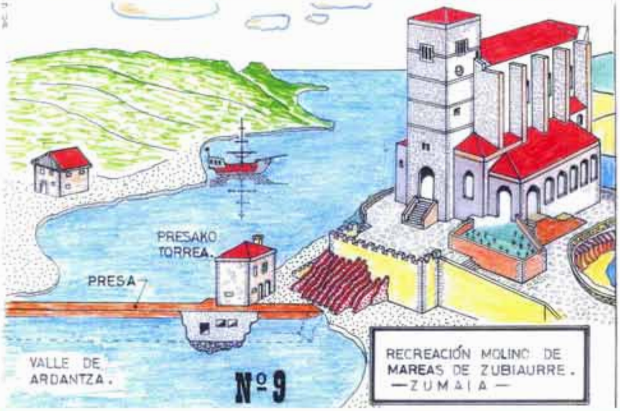

MAREA ERROTA PLAZA
PLAZA MAREA ERROTA

TOKIKO JARDUERA ACTIVIDAD LOCAL

MAIATZAK 8an
8 de MAYO

12:00

Marea Errota plaza
Plaza Marea Errota

ANTOLATZAILEA: Zumaiako Udala, herriko elkarte eta norbanako batzuekin elkarlanean

ORGANIZA: Ayuntamiento de Zumaia en colaboración con asociaciones e individuos del municipio

EKINTZA: ekitaldia. Aurrez behar diren tramiteak egingo dira plazari ofizialki izena emateko, eta egunean bertan ekitaldi batean emango dira azalpenak, plakaren inguruan. Kaleak eta guneak izendatzeko ohiko plaka batez gain, bestelako batean marea errotaren gorabehera nagusiak jasoko dira, ikus-entzunezkoa eramango duen QR batekin batera.

ACTIVIDAD: acto. Se realizarán los trámites previos necesarios para la inscripción oficial de la plaza y el mismo día se darán las explicaciones en un acto en torno a la placa. Además de una placa convencional para designar calles y zonas, en otra se recogerán las principales incidencias del molino de marea, junto con una QR que ofrecerá contenido audiovisual.

INFORMAZIOA ETA ERRESERBAK
INFORMACIÓN Y RESERVAS

- 943 865 025-109
- euskaratxanpan@zumaia.eus
- Doan / gratuito
- Euskaraz / Euskara

ONDAREAREN AZALPEN LABURRA
DESCRIPCIÓN BREVE DEL PATRIMONIO

Errota horren lehen aipamena 1203koa da, eta lanean aritu zen XIX. mendearen amaiera aldera arte. Errota horrek bazeukan berezitasun nabarmen bat, kostaldeko beste batzuek bezala: mareaaren igoerarekin betetzen zen antapara edo ur depositua, eta bildutako ur horrekin mugiarazten zen gero errotarria.

Gaur egun, ez zaigu geratzen errota haren arrastorik, baina lan honi esker, gure historian eta oroimen kolektiboan lekua egingo diogu, baita merezi duen garrantzia eman eta aitortu ere.

La primera mención a este molino data de 1203 y estuvo trabajando hasta finales del siglo XIX. Este molino presentaba, al igual que otros de la costa, una notable particularidad: cuando el mar sube (marea ascendente), llena una cuenca de reserva para el molino, en la cual el agua queda retenida durante la marea descendente. Durante la marea baja, las válvulas que regulan la salida de agua se abren y el agua retenida se vierte hacia el mar, impulsando la rotación de la rueda del molino.

Hoy en día no queda rastro de aquel molino, pero gracias a este trabajo vamos a hacerle un hueco en nuestra historia y en nuestra memoria colectiva, así como darle y reconocerle la importancia que merece.

Gipuzkoako Foru Aldundia
ORAIN GIPUZKOA
Zumaiako Udala

KOORDENATUAK COORDENADAS

IZENA / NOMBRE	UTM 30N ETRS89 X	UTM 30N ETRS89 Y
Ugarteko-errota (Oiartzun)	592919	4794098
Arraskuko-errota (Oiartzun)	593054	4792982
Ihurritako-errota (Oiartzun)	590749	4794989
Igartzako-errota (Beasain)	564456	4766352
Larruntza-Errotatxo (Ataun)	566653	4758741
Agorregiko-errota (Aia)	568745	4788614
Ierabizkar Behekoa (Amezketa)	574500	4766097
Akezko-errota (Zizurkil)	576134	4782390
Loidi-errota (Zizurkil)	575952	4783655
Marea-errota (Zumaia)	560265	4794137
Errotatxo (Mutiloa)	559313	4763530
Fanderia (Errenteria)	590180	4795725
Armagintza-museoa (Eibar)	543100	4781443
Rafa Gorrotxategi Txokolate-museoa (Tolosa)	574543	4775232
Urniategi errota (Asteasu)	572738	4782985
Txuringadi-errota (Larraul)	572386	4782735
Intxaustiko -errota (Zegama)	558436	4759454
Kanpain-errota (Zaldibia)	569178	4765491
Larraondo-zerrategi hidraulikoa (Zerain)	557520	4761914
Igarako errota (Azpeitia)	558505	4780070
San Telmo-museoa (Donostia)	582291	4797431
Lasturko-errota (Deba)	554134	4788910
Elorretako-errota (Eskoriatza)	538784	4762572

IZENA / NOMBRE	UTM 30N ETRS89 X	UTM 30N ETRS89 Y
Igaratxo-errota (Beizama)	564740	4775902
San Migel-errota (Oñati)	547597	4764646
Igeralde-errota (Legazpia)	554166	4763152
Sarasolako errota (Beizama)	564774	4775786
Gordailua (Irun)	596751	4798519
Zubieta-baserria (Zaldibia)	569187	4763762
Olako-errota (Zaldibia)	569197	4764929
Iraegi errota (Ormaiztegi)	561418	4765665
Lapatza Txikia (Ormaiztegi)	560748	4765903
Goiko Errota (Ormaiztegi)	559517	4765299
Ibares-errota (Arama)	567553	4768244
San Salvador-Bekoa errota (Altzo)	573959	4772950
Narbaiza-Bolu (Bergara)	545220	4775604
Elorza-Bolu (Bergara)	546276	4774981
Igartubeiti Baserria (Ezkio-Itsaso)	558177	4769373
Igeribar-errota (Gabiria)	558050	4766218
Errotaetxe (Gabiria)	558527	4765703
Errotaberri (Gabiria)	557228	4766635
Aunditegi (Gabiria)	558945	4765396
Akiñabei-Errota (Antzuola)	551308	4773652
Andatza (Usurbil)	575885	4789770
Egurbide-errota (Azkoitia)	554903	4781456